स्थानिय तहहरू अनुसार
बाजुरा जिल्लाको वस्तुगत विवरण
२०७४

<u>प्रकाशक</u>

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय

केन्द्रीय तथ्यांक विभाग

तथ्यांक कार्यालय, बाजुरा

(हुम्ला + बाजुरा)

तथ्यांक कार्यालय, बाजुरा

प्रकाशन वर्षः असार, २०७४

मुद्रण प्रतिः २५०

यस पुस्तकमा प्रकाशित तालिकाहरू तथ्यांक कार्यालय, बाजुराको स्रोत खुलाएर मात्र साभार गर्न सकिने छ ।

सर्वाधिकारः तथ्याङ्क कार्यालय, बाजुरामा निहित ।

फोन नं. : ९७७–१–४२४५९४६
९७७–१–४२४५९४७
९७७–१–४२४५९४८
९७७–१–४२२९४०६
फ्याक्स : ९७७–१–४२२७७२०

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिबालय
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

प.सं.: २०७३/७४

रामशाह पथ
थापाथली, काठमाण्डौ

च.नं.:

मन्तव्य

स्थानीय नीति निर्माता, योजनाकार, अनुसन्धानकर्ता, अध्येता र सञ्चारकर्मीहरुका लागि खण्डीकृत तथ्याङ्कको माग दिनानुदिन बढ्दै गईरहेको अनुभव हामीले गरेका छौ । खण्डीकृत तथ्याङ्कको यस्तो मागलाई राष्ट्रिय जनगणना, कृषिगणना र नमुना सर्वेक्षणमा आधारित विभिन्न सर्वेक्षणहरुले मात्र परिपूर्ति गर्न नसक्ने सन्दर्भमा गणना तथा सर्वेक्षणहरुबाट प्राप्त स्थानीय तहका तथ्याङ्क र स्थानीयस्तरका विभिन्न निकायहरुमा व्यवस्थापन गरिएका अभिलेखहरुमा छरिएर रहेका उपयोगी आँकडाहरुलाई तथ्याङ्क कार्यालयहरुले विगतका वर्षहरुमा पनि जिल्ला तहका वस्तुगत विवरणहरु तयार गरेका र तिनको अधिकतम माग तथा प्रयोग भएको अनुभव हामीले गरेका छौ । यसै सन्दर्भमा, देशको परिवर्तित स्थानीय तह अनुसारको तथ्याङ्क एकत्रित गरी आम प्रयोगकर्ताहरुको उपयोगको लागि उपलब्ध गराउने प्रयासस्वरूप केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका तथ्याङ्क कार्यालयहरुले चालू आर्थिक वर्षमा गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरेका हुन् । यसको तयारीबाट स्थानीय तहको तथ्याङ्क भण्डार समृद्ध हुनुका साथै प्रयोगकर्ताहरुको माग निकै हदसम्म सम्बोधन भई योजनाविद्, अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी, तथा सरोकारवाला हरुको निम्ति निकै सहयोगी हुने विश्वास मैले लिएको छु ।

स्थानीय तहहरूका वडास्तरसम्मका तथ्याङ्कहरु संग्रहित यस्तो महत्वपूर्ण गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरी प्रकाशनमा ल्याउन लागेकोमा म यस कार्यको प्रशंसा गर्दछु र यसको तयारीमा संलग्न सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गमा धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी वर्षमा तथ्याङ्क कार्यालयहरुले यस प्रकाशनको अद्यावधिक नवीन संस्करणलाई पनि प्राथमिकता दिनेछन् भन्ने विश्वास मैले लिएको छु ।

सुमनराज अर्याल
(महानिर्देशक)

दुई शब्द

कुनै पनि योजनाको सफलताको मूल आधार भनेको नै तथ्यांक हो । हरेक क्षेत्र वा जिल्लाको समग्र विकासका लागि गरिने योजना तर्जुमा, योजना कार्यान्वयन, योजनाको अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा मूल्यांकन जस्ता सबै पक्षमा तथ्यांकको आवश्यकता पर्दछ । यसै कुरा लाई मध्यनजर गरी तथ्यांक कार्यालय बाजुराले यस वर्ष उपलब्ध भएसम्म स्थानिय तहसम्मको तथ्यांकहरू समेटेर "स्थानिय तहहरूको वस्तुगत विवरण २०७४" तयार पारेको छ । मुख्यतया जिल्लाको परिचय, भौगोलिक अवस्था, विकासका पूर्वाधार, स्वास्थ्य सेवा र सुविधाको अवस्था, खानेपानीको उपलब्धता, शिक्षा, कृषि तथा वन, जिल्लाको सामाजिक, आर्थिक लगायत जनसांख्यिक अवस्थाको बारेमा जानकारी यस वस्तुगत विवरण पुस्तिकामा राख्ने प्रयास गरिएको छ ।

जिल्ला तथा अन्तरगतका सम्पुर्ण स्थानिय तहहरूको जनसांख्यकिय जानकारी राख्न चाहने सबै प्रयोगकर्ताका लागि यो पुस्तिका एक महत्वपुर्ण सामग्री हुनेछ भन्ने मैले विश्वास लिएको छु ।

यस कार्यालयमा प्राप्त विभिन्न खाले तथ्यांकहरू संकलन, प्रशोधन एवं प्रकाशन गर्ने क्रममा हुन गएका त्रुटीहरू औंल्याई सुधार गर्न हेतु यहांहरूको महत्वपुर्ण सुझाव तथा सल्लाहको अपेक्षा गरेको छु ।

अन्तमा, यो पुस्तिका तयारीको क्रममा तथ्यांक संकलन देखि प्रकाशन सम्म अनवरत रूपमा खटिनु भएका यस कार्यालयका प्राविधिक तथा प्रशासनिक सम्पुर्ण कर्मचारी मित्रहरूमा हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु, साथै यस पुस्तिका तयार गर्नका निमित्त आवश्यक तथ्यांक उपलब्ध गराई सहयोग गरिदिनु भएकोमा जिल्ला स्थित सम्पुर्ण सरकारी एवं गैर सरकारी कार्यालयहरू, विभिन्न संघ संस्थाहरू, संचारकर्मीहरूप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दै धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

खेमराज भट्ट
तथ्यांक अधिकृत
तथ्यांक कार्यालय, बाजुरा

विषय सूची

विषय	पेज नं.
खण्ड १. परिचय	**१**
जिल्ला परिचय	१
प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू	१
भौगोलिक अवस्थिति, क्षेत्रफल तथा सिमाना	२
राजनीतिक विभाजन	२
भू- उपयोगको अवस्था	३
प्राकृतिक सम्पदा	३
वन सम्पदा	३
वन्य जन्तु	४
खनिज	५
भौतिक पूर्वाधार	५
व्यापारिक केन्द्रहरू	७
जनसांख्यिक अवस्था	७
शिक्षा तथा स्वास्थ्य	१४
कृषि, पशुपंक्षी तथा बन सम्बन्धी विवरण	१६
विविध	१७
खण्ड २. स्थानिय तहहरू	
१. बडिमालिका नगरपालिका	२२
२. बुढीगंगा नगरपालिका	३१
३. बुढीनन्दा नगरपालिका	३९
४. त्रिवेणी नगरपालिका	४७
५. छेडेदह गाउंपालिका	५५
६. पाण्डवगुफा गाउंपालिका	६३
७. गौमूल गाउंपालिका	७०
८. हिमाली गाउंपालिका	७७
९. स्वामीकार्तिक गाउंपालिका	८४

खण्ड ३. अनुसूचीहरू

अनुसूची १ अवधारणा र परिभाषा ९१

अनुसूची २ जिल्ला सदरमुकाममा अवस्थित कार्यालयहरूको विवरण ९२

अनुसूची ३ तथ्यांक कार्यालय, बाजुरामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण ९४

अनुसूची ४ तथ्यांक ऐन २०१५

९५

अनुसूची ५ सन्दर्भ सामग्री १०२

खण्ड १. परिचय

१.१ जिल्ला परिचय

नेपालको सुदूर पश्चिममा अवस्थित प्रदेश नं. ७ अन्तरगत सेती अञ्चलका पांचवटा जिल्लाहरूमध्ये यो जिल्ला अति नै विकट तथा दुर्गम हिमाली जिल्ला हो । यो जिल्ला समुन्द्री सतहबाट ७२६ मीटरदेखि ७०३६ मीटरसम्मको उचाईमा अवस्थित छ । भौगोलिक विभाजनको हिसाबले यो जिल्लामा मध्य पहाड, उच्च पहाड र उच्च हिमालयहरू रहेको देखिन्छ । पौराणिक कालमा यस बाजुरा जिल्लाको स्वतन्त्र अस्तित्व नरही यो भूभाग त्यस बेलाको जुम्ला राज्यमा पर्दथ्यो जस्लाई सिंजा राज्य भनिन्थ्यो । केन्द्रीय शासन जुम्ला बाट संचालन भएता पनि यस जिल्लामा जुम्ला राज्यका प्रतिनिधीहरू बस्दथे र यहां जुम्ला राज्यको सहायक दरबार पनि थियो । दरबार भएको ठाउंलाई कोट भनिन्थ्यो । यस जिल्लामा रहेको दरबारबाट सिंजा दरबारमा राजाको आदेशानुसार बाज पठाउनु पर्दथ्यो । बाज भन्ने चरालाई पासोव्दारा समातिन्थ्यो, ती चरामध्ये भाले लाई शाही बाज र पोथीलाई झुर्रा बाज भनिन्थ्यो । राजाले आफ्नो दरबारमा बाज पठाईदिने आदेश अनुरूप बाजको लागि पासो थाप्दा पासोमा शाहीबाज नपरी झुर्राबाज (पोथीबाज) परेछ । शाहीबाज पार्न नसकेकोले झुर्राबाज पठाइएको खबर सहित उक्त पोथीबाज सिंजाको दरबारमा पठाइएछ । राजाले शाहीबाजको चाहना गरेको तर यता बाट झुर्राबाज प्राप्त भएकोले पोथीबाजको नाम उल्टाबाट बाज झुर्राकोट राखेछन् । बाज झुर्रा बाट अपभ्रंश हुंदै बाजुरीकोट र हुंदाहुंदै केही समयपछि बाजुरा रहन गएको किंवदन्ती छ । देशकै यातायातका दृष्टिकोणले पिछडिएको बाजुरा जिल्लाको नामाकरण सम्बन्धी लिखित दस्तावेज र प्रमाणहरू नभेटिएता पनि माथि उल्लेखित किंवदन्तिकै आधारमा नामाकरण गरिएको पाइन्छ ।

१.२ प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू

बाजुरा जिल्ला धार्मिक, पर्यटकिय तथा एतिहांसिक महत्वका दृष्टिकोणले सम्बृध्द जिल्ला हो । सुदूर पश्चिमको धरोहर मानिने बडिमालिका यसै जिल्लामा पर्दछ । बुढीनन्दा, नाटेश्वरी, त्रिवेणी पाटन, सुनन्दा क्षेत्र, तलीगोठ कैलाश, जीउलेखमाण्डु, शाहीमाण्डु, रतुडा कैलाश, जगन्नाथ ठाकुरज्यू, स्वामीकार्तिक, छतरामाई, मौरे क्षेत्र लगायतका स्थानहरू यस जिल्लाका प्रमुख धार्मिक गन्तव्यहरू हुन् । बार्जुकोट र कुंडीकोट

यस जिल्लाका एतिहांसिक गन्तव्य स्थल हुन भने छेडेदह, खप्तड राष्ट्रिय निकुन्ज, नैनाल गुफा, कालाजाग्रा गुफा, बनमनुष्य गुफा र नेपालकै सबैभन्दा लामो नदी कर्णाली यस जिल्लाका पर्यटकीय स्थलहरू हुन् ।

१.३ भौगोलिक अवस्थिति, क्षेत्रफल तथा सिमानाः

अक्षांशः	२८° १८' उत्तरदेखि २९° ५७' उत्तरसम्म	
देशान्तरः	८१° ९' पुर्वदेखि ८१° ४९' पुर्वसम्म	
क्षेत्रफलः	२,१८८ वर्गमीटर(२,१८,८०० हेक्टर)	
हिमाली भूभागः	१३.५ प्रतिशत	
उच्च पहाडी भूभागः	८४.८ प्रतिशत	
मध्यम पहाडी भूभागः	१.७ प्रतिशत	
शहरी क्षेत्रफलः	३२ प्रतिशत	
ग्रामीण क्षेत्रफलः	६८ प्रतिशत	
सदरमुकामको उचाईः	१५५३ मीटर	
सिमानाः	पुर्वः-	मुगु र कालिकोट
	पश्चिमः-	बझाङ
	उत्तरः-	हुम्ला
	दक्षिणः-	अछाम र कालिकोट

१.४ राजनीतिक विभाजन

प्रदेश नः	७
अञ्चलः	सेती
जिल्ला सदरमुकामः	मार्तडी
नगरपालिकाः	४ वटा
गाउंपालिकाः	५ वटा
वडा संख्याः	६९ वटा
निर्वाचन क्षेत्र संख्याः	१ वटा

१.५ भू- उपयोगको अवस्था

विवरण	क्षेत्रफल(हेक्टरमा)	प्रतिशत
वन क्षेत्र	९४१५०	४३.०३
चरन क्षेत्र	३८०८५	१७.४०
कृषियोग्य जमिन	२०१५५	९.२१
सिंचित क्षेत्र	३११५	१.३७
असिंचित क्षेत्र	१७१४५	७.८३
अन्य	६६४१०	३०.३६

स्रोतः जिल्ला वन कार्यालय बार्षिक अनुगमन पुस्तिका २०७०

१.६ प्राकृतिक सम्पदा

जिल्लाको पूर्व सिमानामा कर्णाली नदी वगीरहेको छ । यस्तै जिल्लाको बीच भागबाट निस्किएको बुढीगंगा नदी अछाम जिल्ला हुंदै कर्णालीमा मिसिन्छ । सानातिना खोलाहरूमा बाउलीगाड, मालागाड, कोर्दिगाड, ईकडीगाड, बार्जुगाड, अनाइगाड, खडीगाड, गुईगाड, तिपाडागाड, ताप्रेखोला, जुड्डीगाड आदि छन् ।

तालहरूमा खप्तड ताल, छेडेदह, र कोल्टीको उत्तर पट्टी लगभग १६ हजार फिट माथिको पहाडमा बूढीनन्दादेवीको पवित्र तिर्थस्थानमा बूढीनन्दामाईको ताल छ । निकुञ्जमा खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज पर्दछ ।

१.७ वन सम्पदा

एस.एल. आरको सन् १९७९ को हवाई चित्रको आधारमा लिइएको तथ्यांक अनुसार जिल्लाको करीब ९४१५० हेक्टर क्षेत्रफल वन जंगलले ढाकेको देखिन्छ जस अनुसार तपसिल बमोजिमको वन पाइन्छ ।

क) पहाडी भाग

यस किसिमको वन क्षेत्र यस जिल्लाको १२०० मिटर उचाईमा पाईन्छ । यो क्षेत्र पश्चिमी दक्षिणी भागमा पर्दछ यस भागमा पाइने प्रमुख प्रजातिमा साल भएता पनि भौगोलिक विविधता अनुसार खोटसल्ला र केहि शिसौको रूखहरू समेत रहेका छन् । भु–क्षय गएको र भिरालो सतहहरूमा उतिस प्रमुख प्रजातिको रूपमा रहेको छ । यसको साथ

साथै टुनि काफल, सिरिस, बाँझ, सिमरन, साज, चुत्रो, भोर्लो आदि प्रजातिको बोटविरूवाहरू पाईन्छन् । यस क्षेत्रमा मानव बस्तिको छेउछाउमा भएको भु वनोट पनि कमजोर प्रकृतिको भएको हुनाले वनमा मानिसको चाप बढी भई वनको हैसियत दयनिय अवस्थामा पुगेको छ । जसलाई संरक्षण सम्वर्दन गर्न अति नै आवश्यक भैसकेको छ ।

ख) उच्च पहाडी भाग

यस किसिमको वन क्षेत्र यस जिल्लाको १२०० मिटर देखि २५०० मिटर सम्मको उचाईमा पर्दछ । यस क्षेत्रको मुख्य प्रजातिहरूमा बाँझ, उतिस, गुराँस, दुधिलो, कोइरालो, कटुस आदि पाईन्छन् । यस क्षेत्रमा पाइने गैह्रकाष्ट वनपैदावरहरूमा भुतकेश, सुनगाभा, गुच्चिच्याउ, झ्याउ, सुगन्धवाला, सतुवा, लोक्ता, निगालो, कुरिलो, आदि प्रमुख रूपमा रहेका छन । प्रायः वन क्षेत्रहरू घना आवादीवाट टाढा रहन गएको हुंदा यस क्षेत्रको वन जंगलहरू सुरक्षित नै रहेका छन् ।

ग) हिमाली भाग

यस किसिमको वन क्षेत्र यस जिल्लाको २५०० मिटर भन्दा माथी उचाइमा पाईन्छ । यस क्षेत्रमा कोणधारी र मिश्रित चौडापाते प्रजातिको वनजंगल रहेको छ । यस क्षेत्रमा पाइने मुख्य प्रजातिहरूमा गुराँस, भोजपत्र, फर, खस्र्यू, ठिग्रेसल्ला आदि पाइन्छ । यस क्षेत्रमा पाइने गैह्रकाष्ट वन पैदावरहरूमा जिम्बु, यार्सागुम्वा र भोजपत्र रहेका छन् । उक्त क्षेत्र हिउंदको अधिकांश महिना हिउँले ढाकिएको हुन्छ ।

१.८ वन्य जन्तु

वनजंगलको ह्रासको क्रम सँगै वन्यजन्तु पनि ह्रास हुदै गएता पनि विभिन्न स्थानमा गरिएको वृक्षारोपण, सामुदायिक वनको रूपमा वनजंगलको संरक्षण पुनरोत्पादन क्रमिक रूपमा भएको सुधारबाट वन्यजन्तुको अवस्थामा पनि सुधार आएको छ । विविधताले गर्दा यस जिल्लामा विभिन्न थरिका वन्यजन्तु पाइन्छन् । यहाँ पाइने मुख्य वन्यजन्तुहरूमा उच्च पहाडी भेगमा कष्तुरी मृग पाइन्छ भने अन्य वन्यजन्तुहरूमा खरायो, भालु, दुम्सी, बाँदर, बाँसो, बँदेल, चितुवा, थार, रतुवा, घोरल आदि पाइन्छन् भने चराहरूमा खास गरी कालिज, डाँफे, मुनाल आदि पाइन्छन् ।

१.९ खनिज

आधिकारीक रूपमा यस जिल्लामा खनिज साधन सम्बन्धी विवरणहरू प्राप्त नभएतापनि देहाय बमोजिमका खनिज साधनहरू सञ्चालनमा रहेका छन ।

सि.न.	खनिज साधनको नाम	पाइने स्थान	कैफियत
१.	सिलेट ढुंगा	काँडा, तोली, गुदुखाती, कैलाशमाण्डौ, मानाकोट, जुगाडा, कोल्टी, कोटिला, जुकोट आदि साविक गा.वि.स.हरू	घर छाउने काममा मात्र वर्तमान अवस्थामा प्रयोग भएको

१.१० भौतिक पूर्वाधार

सडक तथा यातायात

अन्य जिल्लाको तुलनामा बाजुरा जिल्ला यातायातको दृष्टिले निकै पिछडिएको जिल्ला हो । हालसम्म पनि बाजुराबासीले सधैंभरी यातायातको सुविधा सहजै रूपमा उपभोग गर्न पाएका छैनन् । २०७३ साल मंसीर महिना देखि जिल्लाको सदरमुकाम मार्तडीसम्म बससेवा संचालन भएको छ त्यो पनि बर्षातको समयमा सुचारू गर्न सम्भव छैन । हाल जिल्ला सदरमुकामबाट बुढीनन्दा नगरपालिकाको कोल्टी विमानस्थल जोड्ने सडकको ट्र्याक खोल्ने काम भएको छ र मौसम अनुकुल भएमा बुढीनन्दा नगरपालिकाको दान सांघु भन्ने स्थानसम्म सार्वजनिक यातायातका लागि जीपहरू चल्ने गरेका छन् । यस जिल्लामा एक मात्र विमानस्थल बुढीनन्दा गाउंपालिकाको कोल्टीमा अवस्थित छ, जहाँ पुग्न सदरमुकाम मार्तडीबाट एक दिनको पैदल बाटो हिड्नु पर्छ । यस विमानस्थलले बाजुरालाई नेपालगंजसंग जोड्छ । जिल्लामा सामान आपूर्ति हवाइजहाजबाट, हेलिकप्टर, भेडा, च्याग्रा, खच्चर, घोडा र भरियाबाट ओसारपसार गरिन्थ्यो तर आजभोली सदरमुकाम सम्म खाद्य सामग्री लगायतका अन्य सामानहरू तराईका जिल्लाहरूबाट ट्याक्टर, ट्रकबाट पनि ढुवानी हुन्छ ।

१.१०.१ जिल्लामा कृषि सडकको स्थिति

क्र.सं.	विवरण
१	कोल्टी देखि कुरूसम्म
२	मार्तडी देखि बोल्धिक सम्म ६० कि.मि.
३	कोल्टी देखि जुकोट सम्म
४	सेरादेखि तोली हुदै छतरा सम्म
५	सेरादेखि आटिचौर सम्म १६ कि.मि.
६	बाह्रबिस देखि डोगडी सम्म १७ कि.मि.

१.१०.२ पक्की तथा कच्ची सडकहरूको विवरण

विवरण	इकाइ	परिमाण
कालोपत्रे सडकको लम्बाई	कि.मि.	३०
ग्राभेल सडकको लम्बाई	कि.मि.	९
कच्ची सडकको लम्बाई	कि.मि.	२५४

स्रोतः जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, बाजुरा ।

१.१०.३ जिल्लाभित्र रहेका झोलुङ्गे पुलहरूको विवरण

स्थानिय तहहरू	झोलुङ्गे पुलहरू			
	पुराना	नयां	निर्माणाधीन	जम्मा
बडिमालिका नगरपालिका	१९	५	०	२४
बुढीगंगा नगरपालिका	१०	१	०	११
बुढीनन्दा नगरपालिका	१०	०	०	१०
त्रिवेणी नगरपालिका	७	०	०	७
छेडेदह गाउंपालिका	१८	०	०	१८
गौमूल गाउंपालिका	१२	२	०	१४
हिमाली गाउंपालिका	३	०	०	३
पाण्डवगुफा गाउंपालिका	६	०	१	७
स्वामीकार्तिक गाउंपालिका	१	०	१	२
जम्मा	**८६**	**८**	**२**	**९६**

स्रोतः जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, बाजुरा ।

१.१०.४ जिल्ला सदरमुकाम देखि स्थानिय तहहरूको केन्द्रसम्मको दूरी

स्थानिय तहहरू	**स्थानिय तहको केन्द्र**	**सदरमुकाम देखि केन्द्र सम्मको दुरी कि.मि.मा**
बडिमालिका नगरपालिका	मार्तडी	०
बुढीगंगा नगरपालिका	कुल्देवमाण्डौ	२८
बुढीनन्दा नगरपालिका	कोल्टी	४२
त्रिवेणी नगरपालिका	तोली	३५
छेडेदह गाउंपालिका	डोगटी	४०
गौमूल गाउंपालिका	घटमुना	१४
हिमाली गाउंपालिका	बाँधु	४८
पाण्डवगुफा गाउंपालिका	जगन्नाथ	५२
स्वामीकार्तिक गाउंपालिका	वाइ	५०

स्रोतः जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, बाजुरा ।

१.११ व्यापारिक केन्द्रहरू

मुख्य - जिल्ला सदरमुकाम मार्तडी, बाम्का बजार, बेतालमाण्डु बजार र कोल्टी

अन्य – भौनेरा, घटमुना, शेरा, नौविस, पाण्डुसेन, फालासैन, दाप बजार, रिठा बजार, तिपाडा बजार, पिलुचौर, मालिका बजार, सुर्का बजार, ढम्कने आदि

ऐयरपोर्ट - कोल्टी

१.१२ जनसांख्यिक अवस्था

जनसंख्या सम्बन्धी तथ्यांकको आवश्यकता कुनै एक क्षेत्र वा वर्ग विशेषलाई मात्र नभई यससंग सम्बन्धित वा जिज्ञासा राख्ने सबै क्षेत्र वा वर्गका नागरिकलाई उत्तिकै पर्दछ । हरेक व्यक्ति आ- आफ्नो सेवा वा पेशामा आवध्द भैरहेका हुन्छन् । ती सबै पेशामा लागेका मानिसहरूले आ- आफ्नो किसिमको आवश्यकता अनुसार तथ्यांकको प्रयोग गरिरहेका हुन्छन् । जनसंख्या सम्बन्धी तथ्यांकको प्रयोग सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालयहरू, विभिन्न संघ संस्थाहरू, स्थानिय तह, अध्ययन तथा अनुसन्धानका क्षेत्रमा लागेका व्यक्तित्वहरूले अत्यधिक रूपमा गर्ने गर्दछन् । तसर्थ, जनसांख्यिक तथ्यांकको आवश्यकता कुनै एक क्षेत्रको सांघुरो घेरा भित्र नरही बृहत् दायरामा रही मानव अस्तित्व रहुन्जेलसम्म

यसको अपरिहार्यता निरन्तर रहने निश्चित छ । २०५८ सालको राष्ट्रिय जनगणनामा बाजुरा जिल्लाको कुल जनसंख्या १०८७८१ थियो भने जनसंख्या बृध्दिदर १.६७ रहेको थियो । त्यस्तै २०६८ सालको जनगणनासम्म आइपुग्दा यस जिल्लाको कुल जनसंख्या १३४९१२ रह्यो भने जनसंख्या बृध्दिदर २.१५ छ जसअनुसार आगामी ३३ बर्षमा यस जिल्लाको जनसंख्या दोब्बर हुने देखिन्छ ।

राष्ट्रिय जनगणनाः कुनै पनि राष्ट्रको भौगोलिक सीमाभित्र कुनै निश्चित समय, परिधिभित्र रहेर त्यस क्षेत्रमा बसोबास गर्ने सम्पुर्ण नागरिकहरूको गणना गर्ने प्रकृयालाई राष्ट्रिय जनगणना भनिन्छ । अर्को शब्दमा भन्नुपर्दा जनताहरूको सम्पुर्ण विवरण सहितको तथ्यांक संकलनलाई जनगणना भनिन्छ । जनगणना गर्नुको मुख्य उध्देश्य त्यस क्षेत्रमा रहने मानिसको निश्चित संख्या यकीन गर्नु हो । यसको लागि कुनै क्षेत्र विशेषमा रहेको निश्चित घरहरूको संख्यालाई लिइन्छ र उक्त घरमा रहेका परिवार संख्या, महिला, पुरूष, रहन सहनको स्तर, बसाई सराई शिक्षाको अवस्था तथा जन्म तथा मृत्युको सम्पुर्ण बनौट आदिलाई समावेश गरी तथ्यांक संकलन गरिन्छ ।

जनगणनाबाट संकलन भएको तथ्यांक देशको सामाजिक तथा आर्थिक विकासको लागि योजना तर्जुमा अध्ययन एवं अनुसन्धान गर्न प्रयोग गरिने आधारभूत तथ्यांक भएकाले कुनै पनि राष्ट्रिय जनगणनालाई एक महत्वपुर्ण राष्ट्रव्यापी कार्यको रूपमा लिइन्छ । यस्तो आयोजना संचालन गर्नका लागि आर्थिक स्रोत जनशक्ति र साधन जुटाउनु पर्ने तथा तयारीको लागि पनि लामो समय लाग्ने भएकाले सबै जसो मुलुकहरूमा जनगणना सामान्यतया १०/१० बर्षको अन्तरालमा हुंदै आएको छ । नेपालमा बिक्रम सम्वत् १९६८ देखि जनगणना गर्ने कार्य शुरू भएको हो । त्यसपछिका लगभग प्रत्येक दश बर्षको अन्तरालमा जनगणना संचालन हुंदै आइरहेको छ । बिक्रम सम्वत् १९६८ को राष्ट्रिय जनगणना नेपालको इतिहांसमा ११ औं राष्ट्रिय जनगणना हो । यसका केही महत्वपुर्ण सूचकहरू तल उल्लेख भए बमोजिम छन् ।

१.१२.१ स्थानिय तह अनुसार जनसंख्या

स्थानीय तहको नाम	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व	क्षेत्रफल व.मी.
		महिला	पुरूष	जम्मा				
बडिमालिका नगरपालिका	३४४६	८१६२	८६५६	१६८१८	४.८८	१०६.०५	६०.९३	२७६.००
बुढीगंगा नगरपालिका	४२७७	११७०२	९९७५	२१६७७	५.०७	८५.२४	३६६.१९	५९.२०
बुढीनन्दा नगरपालिका	३४५२	९४२५	९३५१	१८७७६	५.४४	९९.२१	८०.७६	२३२.४८
त्रिवेणी नगरपालिका	३३५०	९७३२	८६३१	१८३६३	५.४८	८८.६९	१०७.८१	१७०.३२
छेडेदह गाउंपालिका	३१७४	९७७८	८७९७	१८५७५	५.८५	८९.९७	१४५.६६	१२७.५२
गौमूल गाउंपालिका	१५६०	४३४९	४१६६	८५१५	५.४६	९५.७९	२७.०६	३१४.६६
हिमाली गाउंपालिका	१७२२	४५८९	४६२५	९२१४	५.३५	१००.७८	११.१०	८३०.३३
पाण्डवगुफा गाउंपालिका	१६८४	४७८१	४६५१	९४३२	५.६०	९७.२८	५४.९३	१७१.७२
स्वामीकार्तिक गाउंपालिका	२२२३	६५५८	६२२६	१२७८४	५.७५	९४.९४	११५.६४	११०.५५
संस्थागत	२०	३०	७२८	७५८				

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार जनसंख्या को हिसाबले सबैभन्दा ठूलो बुढीगंगा नगरपालिका र सबैभन्दा कम जनसंख्या भएको गौमूल गाउंपालिका हो भने क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा ठूलो हिमाली गाउंपालिका र सबैभन्दा सानो बुढीगंगा नगरपालिका हो ।

१.१२.२ जनसंख्याको तुलनात्मक विश्लेषण

विवरण		जनगणना २०५८	जनगणना २०६८
परिवार संख्या		२०३७८	२४९०८
जनसंख्या	जम्मा	१०८७८१	१३४९१२
	पुरूष	५३८३४	६५८०६
	महिला	५४९४७	६९१०६
जनसंख्या बृध्दि दर		१.६७	२.१५
जनसंख्या दोब्बर हुन लाग्ने अनुमानित अवधि (बर्ष)		४२	३३
देशको कुल जनसंख्याको अंश		०.५	०.५
अनुपस्थित जनसंख्या	जम्मा	५१६६	८०५४
	पुरूष	४३८२	६०४४
	महिला	७८४	२०१०
संस्थागत परिवार		१	२०
संस्थागत जनसंख्या	जम्मा	२२४	७५८
	पुरूष	२२४	७२८
	महिला	०	३०
अपांग जनसंख्या	जम्मा	४००	५८९५
	पुरूष	१७५	३२२४
	महिला	२२५	२६७१
लैंगिक अनुपात		९८.०	९५.२
परिवारको औसत आकार		५.३	५.५
परिवारको घनत्व		९.३	११.४
जनघनत्व		४९.७	६१.७
५ बर्ष मूनिको जनसंख्या	जम्मा	१५२३३	१८९३५
	पुरूष	७५२८	९६४६
	महिला	७७०५	९२८९
७५ बर्ष र सो भन्दा माथिको जनसंख्या	जम्मा	११०८	१७०७
	पुरूष	५९७	८०२

विवरण		जनगणना २०५८	जनगणना २०६८
	महिला	५११	९०५
आश्रित अनुपात (प्रतिशत)		१०५.९	८१.४
बाल आश्रित अनुपात (प्रतिशत)		९०.४	६९.८
बृध्द आश्रित अनुपात (प्रतिशत)		१५.६	११.६

स्रोतः रा.ज.ग. २०५८, २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

१.१२.३ धार्मिक आस्थाका आधारमा जनसंख्याको वितरण

धर्म	जनसंख्या					
	महिला	प्रतिशत	पुरूष	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
हिन्दु	६८२१०	९८.७०	६४९२०	९८.६५	१३३१३०	९८.६८
बौध्द	७७७	१.१२	७६७	१.१७	१५४४	१.१४
ईस्लाम	४९	०.०७	५१	०.०८	१००	०.०७
क्रिश्चियन	४३	०.०६	३९	०.०६	८२	०.०६
बहाई	०	०.००	३	०.००	३	०.००
किरांत	४	०.०१	६	०.०१	१०	०.०१
प्रकृति	३	०.००	३	०.००	६	०.००
अन्य	२०	०.०३	१७	०.०३	३७	०.०३

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

१.१२.४ जातजाति अनुसारको जनसंख्या

जातजाति	जनसंख्या					
	जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरूष	प्रतिशत
क्षेत्री	७७९७८	५७.८०	३९७९५	५७.५९	३८१८३	५८.०२
कामी	१३११५	९.७२	६७६०	९.७८	६३५५	९.६६
ब्राम्हण	९४४६	७.००	४८७८	७.०६	४५६८	६.९४
ठकुरी	६९९८	५.१९	३६२०	५.२४	३३७८	५.१३
सार्की	६७०९	४.९७	३४००	४.९२	३३०९	५.०३
दमाई/ढोली	५६९८	४.२२	२९९८	४.३४	२७००	४.१०

जातजाति	जनसंख्या					
	जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरूष	प्रतिशत
लुहार	५१७३	३.८३	२६३७	३.८२	२५३६	३.८५
दशनामी/सन्यासी	३२४२	२.४०	१६८७	२.४४	१५५५	२.३६
वादी	१८७८	१.३९	९८९	१.४३	८८९	१.३५
भोटे	१३८४	१.०३	७०१	१.०१	६८३	१.०४
अन्य	३२९१	२.४४	१६४१	२.३७	१६५०	२.५१

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

राष्टिय जनगणना २०६८ अनुसार नेपालमा जम्मा जम्मी १२५ वटा जातजाति रहेको देखिएको छ, बाजुरा जिल्लामा पनि लगभग ३३ जातजातिको बसोबास रहेको देखिएको छ जस्मध्ये सबैभन्दा बढी क्षेत्री जातिको बाहुल्यता रहेको पाइएको छ भने दोस्रो र तेस्रोमा क्रमशः कामी र ब्राह्मण जाति रहेको छ ।

१.१२.५ मातृभाषा अनुसार जनसंख्या

मातृभाषा	जनसंख्या					
	महिला	प्रतिशत	पुरूष	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
नेपाली	६८६१७	९९.२९	६४९८९	९८.७६	१३३६०६	९९.०३
शेर्पा	३७०	०.५४	३६९	०.५६	७३९	०.५५
डोटेली	६	०.०१	१०५	०.१६	१११	०.०८
तामाङ	४७	०.०७	५५	०.०८	१०२	०.०८
मैथली	४	०.०१	७१	०.११	७५	०.०६
थारू	५	०.०१	५७	०.०९	६२	०.०५
सांकेतिक	१४	०.०२	२१	०.०३	३५	०.०३
गुरूङ	१२	०.०२	१७	०.०३	२९	०.०२
नेवारी	१	०.००	२१	०.०३	२२	०.०२
हिन्दी	५	०.०१	१६	०.०२	२१	०.०२
अन्य	२५	०.०४	८५	०.१३	११०	०.०८

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

१.१२.६ पांचबर्षे उमेर समूह अनुसार जनसंख्या

उमेर समूह	जनसंख्या					
	पुरूष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
सबै उमेर समूह	६५८०६	१००.००	६९१०६	१००.००	१३४९१२	१००.००
००-०४ बर्ष	९६४६	१४.६६	९२८९	१३.४४	१८९३५	१४.०४
०५-०९ बर्ष	१०३१९	१५.६८	१०३४३	१४.९७	२०६६२	१५.३२
१०-१४ बर्ष	९७९१	१४.८८	९८१३	१४.२०	१९६०४	१४.५३
१५-१९ बर्ष	६६१८	१०.०६	६९५५	१०.०६	१३५७३	१०.०६
२०-२४ बर्ष	४२२५	६.४२	५१८५	७.५०	९४१०	६.९७
२५-२९ बर्ष	४२०९	६.४०	४८१२	६.९६	९०२१	६.६९
३०-३४ बर्ष	३४०४	५.१७	४०८८	५.९२	७४९२	५.५५
३५-३९ बर्ष	३४२२	५.२०	३७३८	५.४१	७१६०	५.३१
४०-४४ बर्ष	२८१२	४.२७	२९९७	४.३४	५८०९	४.३१
४५-४९ बर्ष	२५३८	३.८६	२६०७	३.७७	५१४५	३.८१
५०-५४ बर्ष	२१६२	३.२९	२१२२	३.०७	४२८४	३.१८
५५-५९ बर्ष	१९१३	२.९१	१७१५	२.४८	३६२८	२.६९
६०-६४ बर्ष	१७४७	२.६५	१९८७	२.८८	३७३४	२.७७
६५-६९ बर्ष	१३०७	१.९९	१४५६	२.११	२७६३	२.०५
७०-७४ बर्ष	८९१	१.३५	१०९४	१.५८	१९८५	१.४७
७५-७९ बर्ष	४१७	०.६३	५७०	०.८२	९८७	०.७३
८०-८४ बर्ष	२४३	०.३७	२२९	०.३३	४७२	०.३५
८५-८९ बर्ष	९१	०.१४	५६	०.०८	१४७	०.११
९०-९४ बर्ष	३४	०.०५	२७	०.०४	६१	०.०५
९५ बर्षभन्दा माथि	१७	०.०३	२३	०.०३	४०	०.०३

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार बाजुरा जिल्लाको कुल जनसंख्याको ५१.४३ प्रतिशत आश्रित (बाल आश्रित ४३.८८ र वृध्द आश्रित ७.५५ प्रतिशत) जनसंख्या रहेको छ भने सक्रिय जनसंख्या ४८.५७ प्रतिशत रहेको छ ।

१.१३ शिक्षा तथा स्वास्थ्य

क) शिक्षा सम्बन्धी विवरण

विवरण		आधारभूत तह (०देखि ८)	माध्यमिक तह (९देखि१२)	जम्मा
विद्यालय संख्या	निजी	२३	३	२६
	सरकारी	१८८	५७	२४५
विद्यार्थी संख्या	निजी	१९९०	७१	२०६१
	सरकारी	३६८७२	६३५४	४३२२६

स्रोतः जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बाजुरा ।

ख) स्वास्थ्य सम्बन्धी विवरण

विवरण	इकाइ	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
सरकारी अस्पताल	संख्या	१	१	१
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	संख्या	१	१	१
स्वास्थ्य चौकी	संख्या	१७	२६	२६
उप स्वास्थ्य चौकी	संख्या	९	०	०
नगर स्वास्थ्य केन्द्र	संख्या	०	२	२
ग्रामीण स्वास्थ्य ईकाइ	संख्या	०	२	५
गाउंघर क्लिनिक	संख्या	६४	६४	६४
खोप क्लिनिक	संख्या	१२२	१२२	१२२
महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका	संख्या	२६१	२६१	२६१
आंखा उपचार केन्द्र	संख्या	१	१	१
आयुर्वेद अस्पताल	संख्या	२	२	२
प्रसुति केन्द्र	संख्या	१९	२२	२२
पुर्ण खोप पाएका बालबालिका	प्रतिशत	८९	८०	८५
कुपोषित बालबालिका	संख्या	९५५	११०१	१९४०

विवरण	इकाइ	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
निमोनिया प्रकोप दर	प्रतिशत	६२	५८	६३
जलवियोजनको प्रकोप दर	प्रतिशत	३८	३९	४३
४ पटक नियमित गर्भ जांच गराएका गर्भवती महिला	प्रतिशत	३१	३६	४५
स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति सेवा लिएका महिला	प्रतिशत	४३	५५	६८
३ पटक नियमित सुत्केरी जांच गराएका महिला	प्रतिशत	-	१९	२३
२८ दिन भित्रको नवजात शिशु मृत्यु	संख्या	२४	३२	२८
मृत जन्म (Still Birth)	संख्या	-	४५	३९
मातृ मृत्यु (Materanl Death)	संख्या	१	३	१
परिवार नियोजनको साधन प्रयोग दर (CPR)	प्रतिशत	३६	३२	३१
क्षयरोगी	संख्या	-	११६	१००
कुष्ठरोगी	संख्या	-	३	५
एच.आई.भी/ एड्स संक्रमित	संख्या	७३	८५	९३

स्रोतः जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, बाजुरा ।

ग) स्थानिय तह अनुसार साक्षरताको अवस्था

स्थानिय तहहरू	साक्षरता दर* (प्रतिशतमा)		
	पुरूष	महिला	जम्मा
बडिमालिका नगरपालिका	७५.०३	४७.६७	६२.१२
बुढीगंगा नगरपालिका	७६.४०	४६.६२	६०.०३
बुढीनन्दा नगरपालिका	६५.६५	४३.८२	५४.७०
त्रिवेणी नगरपालिका	७०.०३	४७.१०	५७.७९
छेडेदह गाउंपालिका	६५.१३	३५.६०	४९.५०
गौमूल गाउंपालिका	६५.८०	४४.९२	५५.१६
हिमाली गाउंपालिका	६५.१३	३८.७५	५१.९१
पाण्डवगुफा गाउंपालिका	६४.१४	४३.१८	५३.५३
स्वामीकार्तिक गाउंपालिका	६४.३९	३९.३५	५१.४७

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

* पांच बर्ष र सो भन्दा माथिको उमेर समूह

माथिको तालिका अनुसार यस जिल्लामा रहेका नौवटै स्थानिय तहमध्ये सबैभन्दा बढी साक्षरता दर रहेको बडीमालिका नगरपालिकामा ६२.१२ प्रतिशत छ जुन यस जिल्लाको सदरमुकाम रहेको नगरपालिका पनि हो, यस्तै सबैभन्दा कम साक्षरता दर रहेको छेडेदह गाउंपालिकामा ४९.५० प्रतिशत छ ।

१.१४ कृषि, पशुपंक्षी तथा बन सम्बन्धी विवरण

विवरण	इकाइ	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
ईलाका वन कार्यालय	संख्या	८	८	८
सामुदायिक वनको संख्या	संख्या	२६९	२८१	२९६
कुल वनको क्षेत्रफल	हेक्टर	२०२१६५.५	२०२१६५.५	२०२१६५.५
राष्टिय वनको क्षेत्रफल	हेक्टर	९२१३१.०	९२१३१.०	९२१३१.०
सामुदायिक वनको क्षेत्रफल	हेक्टर	१६७४४.६	१६९७२.४	१८५६८.२
कृषि सेवा केन्द्र	संख्या	४	४	४
खेतीयोग्य जमीन	हेक्टर	२४३१९	२४३१९	२४३१९
खेतीमा प्रयोग गरिएको जमीन	हेक्टर	२०१५५	२०१५५	२०१५५
सिंचित क्षेत्रफल	हेक्टर	३१४२	३१४२	३१४२
सुखाग्रस्त क्षेत्रफल	हेक्टर	१७०४०	१७०४०	१७०४०
धानको उत्पादन	मे.टन	८१७५.७	८६०६.	६१५१.५
गहुंको उत्पादन	मे.टन	७२७६.५	७६२३	६५११
मकै उत्पादन	मे.टन	१९२७.६	१९७५	११७१
कोदो उत्पादन	मे.टन	२६६२.२	२८८.३	२६००
फांपर उत्पादन	मे.टन	१०.५	१०.५	११.२
स्याउ उत्पादन	मे.टन	७०६.८	७२२	४९०
आलु उत्पादन	मे.टन	७०३८.५	७४५०	८३०५
पशु सेवा केन्द्र	संख्या	१०	१०	१०
गाईबस्तु	संख्या	६६६४१	८५५४९	८५००२
भैंसी	संख्या	२५६२९	२१५८९	२०९६२
भेडा	संख्या	२८१३७	१८२३०	१९६७२
बाख्रा	संख्या	६७४९४	७१५९४	७७११८

विवरण	इकाइ	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
कुखुरा स्थानिय	संख्या	१६००८	४४११९	५०१२३
कुखुरा ब्रोइलर	संख्या	२१५४	२९४५	४५६८
बंगुर/ सुंगुर	संख्या	९२१	१२३२	१६०४
हांस	संख्या	४५२	४७०	४३२

स्रोतः विषयगत कार्यालयहरू, बाजुरा ।

१.१५ विविध

१.१५.१ शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी विवरण

विवरण	इकाइ	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
जिल्ला भित्र रहेका प्रहरी चौकी	संख्या	१२	१२	१२
विभिन्न अपराध सम्बन्धी दर्ता भएका मुद्दाहरू	संख्या	१०	३८	६१
फछ्र्यौट भएका मुद्दाहरू	संख्या	१०	३१	३९

स्रोतः जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बाजुरा ।

१.१५.२ अपांगता परिचयपत्र वितरण सम्बन्धी विवरण

विवरण		इकाइ	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
अपांग (फरक सामर्थ्य भएका) परिचयपत्र वितरण	महिला	क वर्ग	९	५	११
		ख वर्ग	४	१४	१३
		ग वर्ग	१३	१५	२०
		घ वर्ग	८	२४	३५
	जम्मा		३४	५८	७९
	पुरूष	क वर्ग	७	५	११
		ख वर्ग	८	२०	२२
		ग वर्ग	२१	११	४४
		घ वर्ग	५	२६	६६
	जम्मा		४१	६२	१४३

स्रोतः महिला तथा बालबालिका कार्यालय, बाजुरा ।

१.१५.३ मुद्दा मामिला सम्बन्धी विवरण

मुद्दाको नाम	आ.व. २०७०/७१		आ.व. २०७१/७२		आ.व. २०७२/७३	
	दर्ता	फछ्यौंट	दर्ता	फछ्यौंट	दर्ता	फछ्यौंट
दुनियावादी देवानी मुद्दा	१२	१०	२७	१८	११	१०
दुनियावादी फौजदारी मुद्दा	१४	१३	१२	९	१५	१०
सरकारवादी मुद्दा	२३	१८	३५	३१	२५	१६

स्रोतः जिल्ला अदालत, बाजुरा ।

१.१५.४ व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी विवरण

विवरण	इकाइ	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
जन्म दर्ता	संख्या	८५३४	७४७७	४९१४
मृत्यु दर्ता	संख्या	७५२	६०९	५९९
विवाह दर्ता	संख्या	६०१	५३२	४५७
बसाइ सराइ	संख्या	७९५	२९९	१९५

स्रोतः बडिमालिका न.पा. /जि.वि.स.को कार्यालय, बाजुरा ।

१.१५.५ सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी विवरण

विवरण	इकाइ	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
जेष्ठ नागरिक	संख्या	६७७९	७३३०	६३५१
एकल महिला	संख्या	३३७१	२९११	२६८७
पुर्ण अपांग	संख्या	२४	२४	२३
अति अशक्त अपांग	संख्या	२१	२९	२७
बालबालिका पोषण	संख्या	७०३	८१३	५०८

स्रोतः बडिमालिका न.पा. /जि.वि.स.को कार्यालय, बाजुरा ।

१.१५.६ मतदाता सम्बन्धी विवरण

मतदाता	इकाइ	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
महिला	संख्या	३०६५०	३१४३९	३२४३८
पुरूष	संख्या	२८९२६	३१८३८	३३८५१
जम्मा	**संख्या**	**५९५७६**	**६३२७७**	**६६२८९**

स्रोतः जिल्ला निर्वाचन कार्यालय,बाजुरा ।

१.१५.७ कैदी सम्बन्धी विवरण

विवरण	इकाई	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
नयां थप भएका पुरूष कैदी	जना	९	११	२५
नयां थप भएका महिला कैदी	जना	१	०	०
कैदमुक्त भएका पुरूष कैदी	जना	६	७	१६
कैदमुक्त भएका महिला कैदी	जना	१	०	०

स्रोतः कारागार शाखा

१.१५.८ संचार सम्बन्धि विवरण

विवरणहरू	इकाई	आ.व. २०७०/७१ सम्म	आ.व. २०७१/७२ सम्म	आ.व. २०७२/७३ सम्म
जिल्ला भित्र रहेका शाखा तथा उपशाखाहरू	संख्या	१	१	१
टावरहरूको संख्या	संख्या	३	५	७
जम्मा ल्यान्डलाइन वितरण संख्या	संख्या	२१०	२५०	२८०
नमस्ते पोस्ट पेड सिम वितरण	संख्या	०	०	२७
नमस्ते प्रिपेड सिम वितरण	संख्या	३०८०१	३५१९३	३९१५३
CDMA पोस्ट पेड सिम वितरण	संख्या	४४८	४४८	४४८
CDMA प्रिपेड सिम वितरण	संख्या	१२९०८	१३७४५	१५३३४

स्रोतः नेपाल टेलिकम शाखा बाजुरा ।

१.१५.९ उद्योग सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	उद्योगहरूको विवरण	इकाई	दर्ता भएका		
			२०७०/०७१	२०७१/०७२	२०७२/०७३
१	घरेलु	संख्या	२	२	५
२	साना	संख्या	३३	६४	३४

स्रोतः घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति, बाजुरा ।

१.१५.१० खाद्यान बिक्री विवरण

विवरण	ईकाइ	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३
चामल विक्रि	मे.टन	१४६१.६३५	१०८२.८०७	२१११.००५

स्रोतः नेपाल खाद्य संस्थान, बाजुरा ।

१.१५.११ अन्य विवरणहरू

विवरण	इकाइ	परिमाण
जिल्लाभित्र हवाई मैदान	संख्या	१
सडक यातायातले जोडिएका गा.पा./न.पा.	संख्या	५
बस व्यवसायी समितिहरू	संख्या	५
जिल्लामा संचालित बैंकहरू	संख्या	३
केबुल सेवा प्रदायक	संख्या	१
जिल्लामा प्रकाशित हुने पत्रिका	संख्या	४
एफ.एम.रेडियो	संख्या	२

१.१५.१२ बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने विभिन्न श्रोत अनुसार प्रयोगकर्ताको विवरण

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
विद्युत	५६६७	२२.७७
सोलार	५५८२	२२.४३
मट्टीतेल	२७३	१.१०
अन्य	१३१७०	५२.९२
नखुलेको	१९६	०.७९

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार उज्यालोको श्रोतमा बाजुरा जिल्लाको कुल जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा बढी विद्युत रहेको देखिन्छ । जसमा विद्युत प्रयोगकर्ता ५६६७ परिवार (२२.७७ प्रतिशत), सोलार ५५८२ परिवार (२२.४३ प्रतिशत), मट्टीतेल २७३ परिवार (१.१० प्रतिशत), अन्य (जस्तै दाउरा, गुइठा,आदि प्रयोगकर्ता) १३१७० परिवार (५२.९२ प्रतिशत) र १९६ परिवारको उज्यालोको श्रोतको तथ्यांक नखुलेको देखिन्छ ।

१.१५.१३ सदरमुकाम मार्तडीबाट अन्य जिल्लाका विभिन्न स्थानसम्मको गाडीभाडा

देखि	सम्म	भाडा रू. मा
मार्तडी	महेन्द्रनगर	१२९०

देखि	**सम्म**	**भाडा रू. मा**
मार्तडी	धनगढी	११९०
मार्तडी	अत्तरिया	११५०
मार्तडी	नेपालगंज	१६६०
मार्तडी	लम्की	१३५०
मार्तडी	काठमाण्डौं	२८१०

स्रोतः सम्बन्धित बस टिकट काउण्टरहरू ।

<u>खण्ड २. स्थानिय तहहरू</u>

१.बडिमालिका नगरपालिका

बडिमालिका माईको नामबाट यो नगरपालिकाको नाम बडिमालिका रहन गएको हो । बडिमालिका नगरपालिका जनसंख्याका हिसाबले यस जिल्लामा रहेका चार वटा नगरपालिका मध्ये सबभन्दा सानो नगरपालिका हो भने क्षेत्रफलका हिसाबले सबैभन्दा ठुलो नगरपालिका हो । यस नगरपालिकाको साक्षरता अन्य सबै नगरपालिका तथा गाउंपालिकाको भन्दा उच्च (६२.१२%) रहेको छ । जिल्लाको सदरमुकाम मार्तडी यसै नगरपालिका भित्र पर्दछ । यो नगरपालिका जिल्लाको बीचमा अवस्थित छ । साविकको बडिमालिका नगरपालिकामा मार्तडी, बुढीगंगा र जुगाडा तीनवटा गा.वि.स.हरू समाहित भएका थिए भने राज्य पुनर्संरचनाको क्रममा यस नगरपालिकामा साविकको बडिमालिका नगरपालिकाका वार्ड नं. २ देखि १२ सम्मका वार्डहरू समावेश गरिएका छन् । बडिमालिका मन्दिर (उपरकोट माई मन्दिर), रतुडा कैलाश, थुमा मष्टा, मनातोला कैलाश, आडेडांडा मष्टा, बुढा कोर्द चिठामुंग्रा (पाण्डवहरू बास बसेको ठाउं), मना कैलाश, पिनालेक मष्टा, दाडे मष्टा, भैंरी थान, खापरमाण्डु, स्वामीकार्तिक यस नगरपालिकाका मुख्य धार्मिक स्थलहरू हुन भने जुगाडी राजाको दरबार (पानीको तलाउमा दरबार निर्माण भएको), कोट घर (कुंड्याल राजाको दरबार) आदि यस क्षेत्रकै ऐतिहांसिक धरोहरका रूपमा चिनिन्छन् । यसका अतिरिक्त मालिका पाटन, कालाजाग्रा, पौरख्या पाटन आदि पर्यटकीय गन्तव्यहरू आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूको मन लोभ्याउन सफल छन् । जिल्ला सदरमुकाम मार्तडीमा अवस्थित मार्तडी बजार यस नगरपालिकाको प्रमुख व्यापारिक केन्द्रको रूपमा चिनिन्छ ।

क्षेत्रफलः २७६ वर्ग किलोमिटर **जनसंख्याः** १६८१८

केन्द्रः साविक बडिमालिका नगरपालिकाको कार्यालय, मार्तडी । **वडा संख्याः** ९

सीमानाः

पुर्वः बुढीनन्दा न.पा. र पाण्डवगुफा गा.पा. **पश्चिमः** गौमूल, छेडेदह गा.पा. र बुढीगंगा न.पा.

उत्तरः गौमूल गा.पा. र बुढीनन्दा न.पा.   **दक्षिणः**त्रिवेणी नगरपालिका

शैक्षिक संस्था तथा सरकारी कार्यालयहरूको उपस्थितिः

नगरपालिकाको कार्यालय	१	स्वास्थ्य चौकी	३
क्याम्पस	१	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०
माध्यमिक विद्यालय	८	कृषि केन्द्र/उपकेन्द्र	१
आधारभूत विद्यालय	१७	इलाका वन कार्यालय	१
बालविकास	२८	पशु सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र	१
निजी विद्यालय	३		
जिल्ला अस्पताल	१		

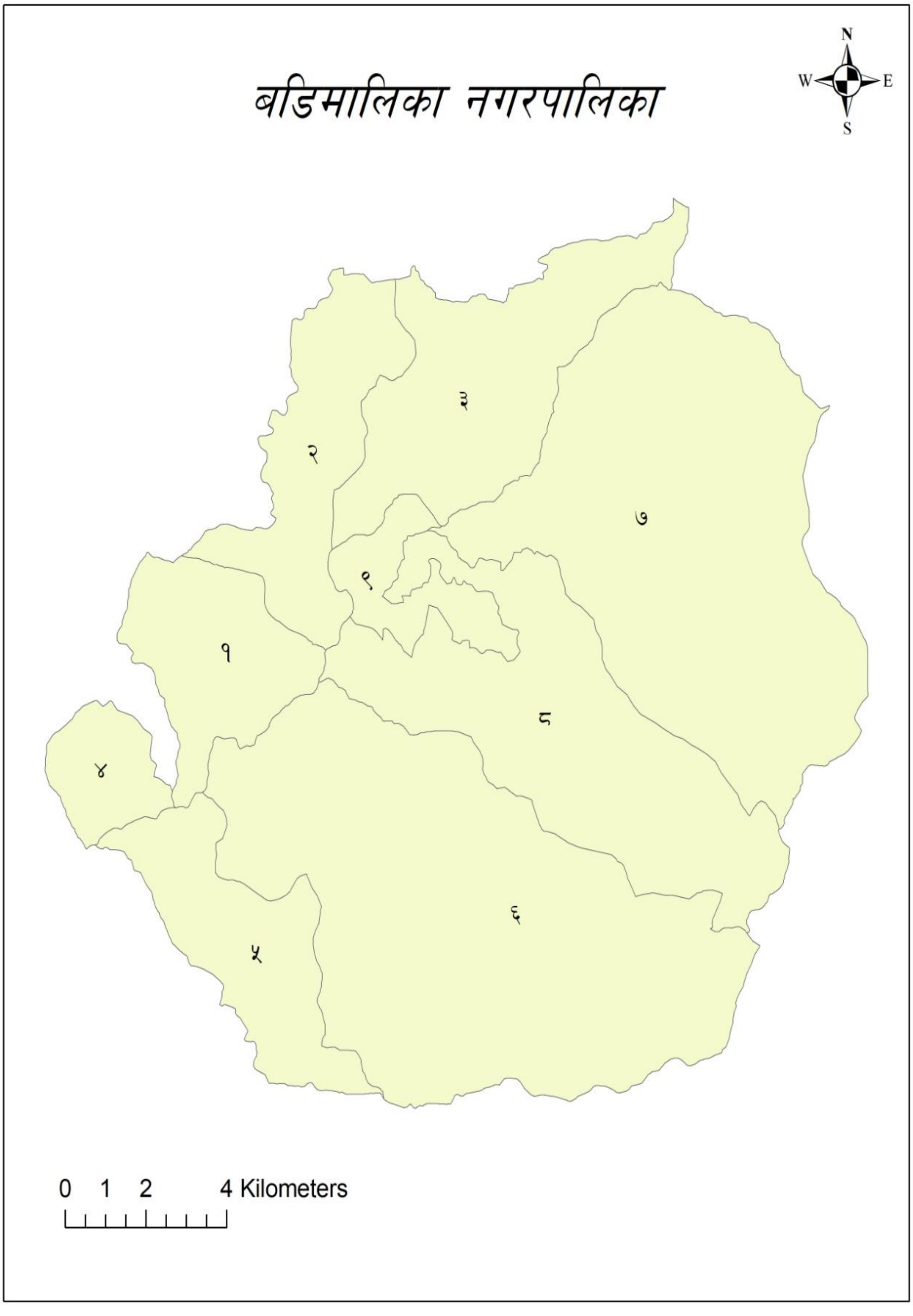
बडिमालिका नगरपालिका
N
W
E
S
३
२
७
९
१
८
४
६
५
0 1 2 4 Kilometers

वार्ड अनुसार जनसांख्यिक अवस्था

साविक निकाय	हाल को वार्ड नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व	क्षेत्रफल व.मी.
			महिला	पुरूष	जम्मा				
बडिमालिका न.पा.२	१	३३५	९०२	९११	१८१३	५.४१	१०१	११६.२५	१५.६०
बडिमालिका न.पा.३	२	२०४	५५६	५२२	१०७८	५.२८	९३.८८	५८.०२	१८.५८
बडिमालिका न.पा.४	३	१७९	५४७	५३१	१०७८	६.०२	९७.०७	३९.६०	२७.२२
बडिमालिका न.पा.५	४	१९७	४५६	४३२	८८८	४.५१	९४.७४	१३१.७७	६.७४
बडिमालिका न.पा.६	५	१८८	५१५	४७७	९९२	५.२८	९२.६२	५६.८३	१७.४५
बडिमालिका न.पा.७,८	६	४२३	१०८५	१०७७	२१६२	५.११	९९.२६	२८.५९	७५.६३
बडिमालिका न.पा.९	७	४१५	११४०	११२५	२२६५	५.४६	९८.६८	३३.५९	६७.४३
बडिमालिका न.पा.१०,११	८	७५२	१३१२	१६८३	२९९५	३.९८	१२८.२८	७४.७८	४०.०५
बडिमालिका न.पा.१२	९	७५३	१६४९	१८९८	३५४७	४.७१	११५.१०	४८५.०६	७.३१
न.पा.को जम्माः		३४४६	८१६२	८६५६	१६८१८	४.८८	१०६.०५	६०.९३	२७६

माथिको तालिका अनुसार बडिमालिका नगरपालिकामा सबैभन्दा बढी जनसंख्या भएको वार्ड न. ९ (३५४७) र सबैभन्दा कम जनसंख्या भएको वार्ड न. ४ (८८८) रहेको छ भने क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा ठूलो वार्ड नं. ६(७५.६३) र सबैभन्दा सानो वार्ड नं. ४(६.७४) रहेको पाइन्छ ।

वडा अनुसार मतदाता संख्या

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा मतदाता
		महिला	पुरूष	
१	जल्पादेवी मा.वि. पिनालेख	५०५	५०३	१००८
२	सत्यदेवी मा.वि. भौनेरा	२८२	३०६	५८८
३	चोयाकोट मा.वि. रजाली	३१०	३०६	६१६
४	पाथराकोट मा.वि. रिला	२०३	२०१	४०४
५	कैलाशेश्वरी मा.वि. मना	२३८	२४६	४८४

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा
		महिला	पुरूष	मतदाता
६	ने.रा. मा.वि. कोर्ध	४७४	५२५	९९९
७	कालिका आधारभूत विध्यालय,चुथी	५३७	६२३	११६०
८	खुल्ला मञ्च, वालमन्दिर	५३५	५७५	१११०
९	मालिका मा.वि. मार्तडी	५७१	५७९	११५०
जम्माः		३६५५	३८६४	७५१९

स्रोतः जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, बाजुरा ।

प्रमुख जातजाति अनुसार जनसंख्याको अवस्था

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	१०६६०	६१.७६
२	ब्राम्हण	१६५५	९.५९
३	लुहार	१३२५	७.६८
४	कामी	९९८	५.७८
५	दमाई/ढोली	६२१	३.६०
६	ठकुरी	४५२	२.६२
७	सन्यासी/दशनामी	३४२	१.९८
८	बादी	२८७	१.६६
९	सार्की	२६१	१.५१
१०	भोटे	२३६	१.३७
११	दलित अन्य	१८१	१.०५
१२	अन्य	२४१	१.४०
जम्मा		१७२५९	१००

संस्थागत जनसंख्या समेत समावेश गरिएको ।

धर्म अनुसार जनसंख्या

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	१६८१४	९७.४२
२	शेर्पा	२०१	१.१६
३	डोटेली	७३	०.४२

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
४	थारू	३१	०.१८
५	गुरूङ	२८	०.१६
६	मैथली	२७	०.१६
७	तामाङ	१७	०.१०
८	सांकेतिक	१६	०.०९
९	नेवार	१४	०.०८
१०	हिन्दी	१३	०.०८
११	अन्य	२५	०.१४
जम्मा		**१७२५९**	**१००**

संस्थागत जनसंख्या समेत समावेश गरिएको ।

बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने श्रोत अनुसार प्रयोगकर्ता

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
विद्युत	१९३८	५६.२४
सोलार	२७७	८.०४
मट्टीतेल	५३	१.५४
अन्य	११७८	३४.१८
जम्मा	**३४४६**	**१००**

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०६८

स्रोत अनुसार पिउने पानीको प्रयोग गर्ने परिवार

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
धारा/पाइप	२६४१	७६.६४
मूल धारा	४२९	१२.४५
नदी/खोला	२११	६.१२
खुला ईनार/कुवा	११५	३.३४
ढाकिएको ईनार/कुवा	२०	०.५८

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
अन्य	१२	०.३५
थाहा नभएको	१८	०.५२
जम्मा	**३४४६**	**१००**

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०६८

माथिको तालिका अनुसार कुल जनसंख्यामध्ये पिउने पानीको मुख्य श्रोतको रूपमा २६४१ (७६.६४ प्रतिशत) परिवार धारा / पाइप प्रयोगकर्ता रहेको देखिन्छ भने ४२९ (१२.४५ प्रतिशत) परिवारले मूल धाराको प्रयोग गरेको देखिन्छ ।

खाना पकाउन प्रयोग गरिने ईन्धन प्रयोगकर्ताहरूको विवरण

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
काठ/दाउरा	३४२१	९९.२७
बायो ग्यास	३	०.०९
बिजुली	३	०.०९
थाहा नभएको	१९	०.५५
जम्मा	**३४४६**	**१००**

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०६८, के.त.वि. ।

स्थानिय तह निर्वाचन २०७४ मा बडिमालिका नगरपालिकाबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

नगर प्रमुखः श्री पदम बडुवाल **प्राप्त मतः** २९४०

नगर उपप्रमुखः श्री कबिता कुमारी बुढा (बिष्ट) **प्राप्त मतः** २९४५

वार्ड नं.	**पद**	**नाम, थर**	**प्राप्त मत**
वार्ड नं. १	वार्ड अध्यक्ष	राम बहादुर कार्की	५४०
	महिला सदस्य	जमुना देवी रावत	५४०
	दलित महिला सदस्य	हिमा लवार	५४०
	सदस्य	विश्व राज पण्डित	५५०
	सदस्य	रघु नाथ जोशी	५२७

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
वार्ड नं. २	वार्ड अध्यक्ष	डम्बर बहादुर महत	२४२
	महिला सदस्य	जयन्ती कुमारी सिंह	२४१
	दलित महिला सदस्य	कली दमाई	२४०
	सदस्य	अर्जुन बहादुर कार्की	२४७
	सदस्य	प्रेम बहादुर रोकाया	२४३
वार्ड नं. ३	वार्ड अध्यक्ष	वीर बहादुर रावल	३४८
	महिला सदस्य	विमला खड्का	३५३
	दलित महिला सदस्य	नानीकला सुनार	३५४
	सदस्य	टेक चदारा	३५८
	सदस्य	श्याम बहादुर खड्का	३६४
वार्ड नं. ४	वार्ड अध्यक्ष	सुरेन्द्र नाथ	१४९
	महिला सदस्य	तुलसी गिरी (नाथ)	१६२
	दलित महिला सदस्य	जोगा ल्वार	१५५
	सदस्य	अमर बहादुर बुढा	१६३
	सदस्य	गोरख बहादुर सिंह	१६१
वार्ड नं. ५	वार्ड अध्यक्ष	बल बहादुर थापा	२३३
	महिला सदस्य	चन्द्रकला देवी साउँद	२३०
	दलित महिला सदस्य	उर्मिला मिजार	२२९
	सदस्य	चक्र बहादुर साउंद	२३४
	सदस्य	दल बहादुर साउंद	२२९
वार्ड नं. ६	वार्ड अध्यक्ष	कला देवी बडुवाल	४५४
	महिला सदस्य	श्रीमती कल्धरी बडुवाल	४७३
	दलित महिला सदस्य	सुर्जा ल्वार, मिजार	४८१
	सदस्य	जंग बहादुर साउँद	४७२
	सदस्य	जंग बहादुर खड्का	४७६
वार्ड नं. ७	वार्ड अध्यक्ष	धर्म राज पाध्याय	४३३
	महिला सदस्य	कला थापा	४०७
	दलित महिला सदस्य	धन मति लुहार	४२०
	सदस्य	पर्या जैसी	४१३

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	सदस्य	धनलाल पाध्याय	४५०
वार्ड नं. ८	वार्ड अध्यक्ष	प्रकाश रावल	४८०
	महिला सदस्य	श्रीमती धनी थापा	४५७
	दलित महिला सदस्य	उम्मेदवार नभएको	०
	सदस्य	नर बहादुर ऐडी	४४६
	सदस्य	देवे थापा	४४३
वार्ड नं. ९	वार्ड अध्यक्ष	बिनोद कुमार बि.क.	५४३
	महिला सदस्य	तुला बिष्ट	५६७
	दलित महिला सदस्य	सुना लुहार	५५९
	सदस्य	लाल बहादुर नेपाली	५३९
	सदस्य	बिर बहादुर हमाल	५६५

२.बुढीगंगा नगरपालिका

बुढीगंगा नगरपालिका जिल्लामा रहेका नौ वटै स्थानिय तहहरू मध्येमा जनसंख्याको हिसाबले सबैभन्दा ठूलो नगरपालिका हो भने क्षेत्रफलको आधारमा सबैभन्दा सानो स्थानिय तह हो । राज्य पुनर्संरचनाको क्रममा कुलदेवमाण्डु गा.वि.स., बारबिस गा.वि.स. र ब्रह्मतोला गा.वि.स. मिलाएर यस नगरपालिकाको निर्माण भएको हो । बाजुरा जिल्लाकै प्रमुख नदीको रूपमा चिनिने बुढीगंगा नदीको नामबाट यस्को नामाकरण गरिएको छ । बुढीगंगा नदीले नै त्रिवेणी नगरपालिका र बुढीगंगा नगरपालिकाको सीमानाको कार्य गरेको छ । बाजुरा जिल्लाकै नामाकरण गर्ने बार्जुकोट दरबार र कुंड्याल राजाको कुंडीकोट दरबार यस नगरपालिकाका प्रमुख ऐतिहांसिक धरोहर हुन् । पक्की सडकले छोएको यो बाजुराको एकमात्र नगरपालिका हो । बाम्का बजार, बेतालमाण्डु बजार र रिठा बजार यस नगरपालिकाका प्रमुख व्यापारिक केन्द्रहरू हुन् ।

क्षेत्रफलः ५९.२ वर्ग किलोमिटर **जनसंख्याः** २१६७७

केन्द्रः साविक कुल्देवमाण्डु गा.वि.स.को कार्यालय (फालासैन) **वडा संख्याः** १०

सीमानाः

पुर्वः त्रिवेणी न.पा. **पश्चिमः** छेडेदह गा.पा. र अछाम जिल्ला

उत्तरः छेडेदह गा.पा. **दक्षिणः** अछाम जिल्ला

शैक्षिक संस्था तथा सरकारी कार्यालयहरूको उपस्थितिः

नगरपालिकाको कार्यालय	१	स्वास्थ्य चौकी	३
क्याम्पस	१	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०
माध्यमिक विद्यालय	८	कृषि केन्द्र/उपकेन्द्र	०
आधारभूत विद्यालय	२५	इलाका वन कार्यालय	१
बालविकास	४२	पशु सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र	१
निजी विद्यालय	११		

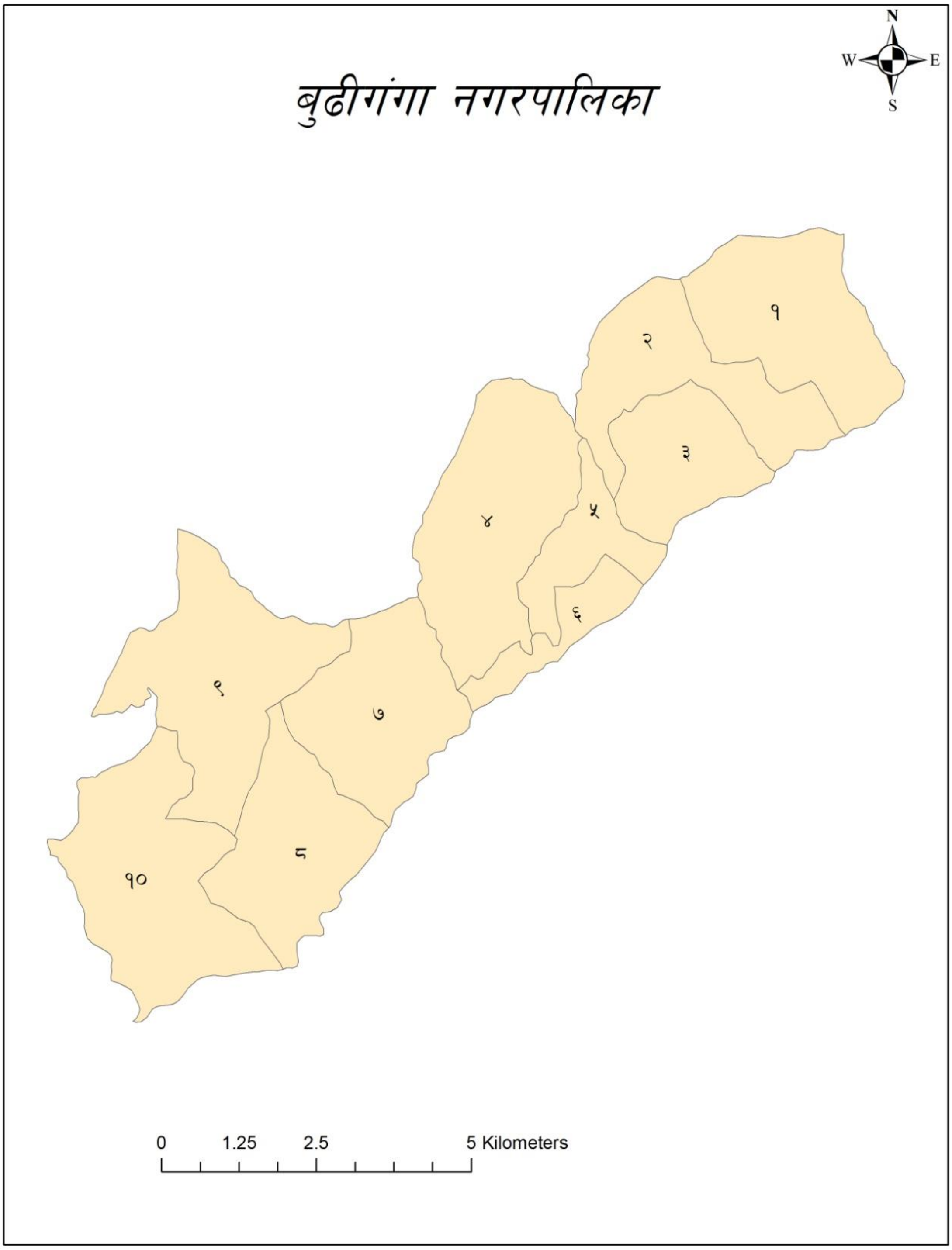
N
W
E
S
बुढीगंगा नगरपालिका
१
२
३
४
५
६
७
८
९
१०
0
1.25
2.5
5 Kilometers

वार्ड अनुसार जनसांख्यिक अवस्था

साविक निकाय	हाल को वार्ड नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व	क्षेत्रफल
			महिला	पुरूष	जम्मा				
ब्रह्मतोला गा.वि.स. २,३	१	४४०	१२१३	९४०	२१५३	४.८९	७७.४९	३१४.८५	६.८४
ब्रह्मतोला गा.वि.स. १,४,५	२	४२६	१२०४	९६०	२१६४	५.०८	७९.७३	३७१.८३	५.८२
ब्रह्मतोला गा.वि.स. ६,७,८,९	३	४५६	११२४	९९०	२११४	४.६४	८८.०८	४९४.९०	४.२७
कुल्देवमाण्डु गा.वि.स. १,२,५	४	४७७	१३५५	१२२२	२५७७	५.४०	९०.१८	३०९.५९	८.३२
कुल्देवमाण्डु गा.वि.स. ३,४,९	५	३००	८३५	६८२	१५१७	५.०६	८१.६८	५७८.६३	२.६२
कुल्देवमाण्डु गा.वि.स. ७,८	६	३६४	९५०	८८१	१८३१	५.०३	९२.७४	९३४.१४	१.९६
कुल्देवमाण्डु गा.वि.स. ६, बारबिस ८,९	७	४३७	१२४१	१०३२	२२७३	५.२०	८३.१६	३५७.४२	६.३६
बारबिस गा.वि.स. ३,७	८	३९७	९६९	८६०	१८२९	४.६१	८८.७५	३०७.७७	५.९४
बारबिस गा.वि.स. ५,६	९	४१७	११५९	९९३	२१५२	५.१६	८५.६८	२५४.७४	८.४५
बारबिस गा.वि.स. १,२,४	१०	५६३	१६५२	१४१५	३०६७	५.४५	८५.६५	३५६.१८	८.६१
न.पा.को जम्माः		४२७७	११७०२	९९७५	२१६७७	५.०७	८५.२४	३६६.१९	५९.२०

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार बुढीगंगा नगरपालिकामा सबैभन्दा बढी जनसंख्या भएको वार्ड न. १० (३०६७) रहेको छ र सबैभन्दा कम जनसंख्या वार्ड न. ५ (१५१७) मा रहेको छ साथै क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा ठूलो वार्ड न. १० रहेको छ र सबैभन्दा सानो वार्ड न. ६ रहेको छ ।

वार्ड अनुसार मतदान केन्द्र मतदाता संख्या

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा मतदाता
		महिला	पुरूष	
१	धुराल्सैन मा.वि. डुँग्री	५५२	५००	१०५२
२	उपस्वास्थ्य चौकी ब्रम्हतोला	५७१	५५३	११२४
३	साविक गा.वि.स. भवन ब्रम्हतोला	५१०	४६५	९७५
४	थुमा मा.वि. थुमा	७३८	६६१	१३९९
५	भानुदय मा.वि. नौविस	४४०	४५१	८९१
६	तल्लो सारेदेउ हुलाक कार्यालय	४५५	३९०	८४५
७	शारदा मा.वि. वडेलीचौर	५२३	४५१	९७४
८	गिरीखेल्ने प्रा.वि. गिरीखेल्ने	४३५	४०६	८४१
९	त्रिशक्ति मा.वि. तल्लाकोट	६३२	५६१	११९३
१०	सिगडा मा.वि. सिंगडा	७७४	६४०	१४१४
जम्माः		**५६३०**	**५०७८**	**१०७०८**

स्रोतः जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, बाजुरा ।

प्रमुख जातजाति अनुसार जनसंख्याको अवस्था

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	१०५०९	४८.४३
२	कामी	२४८८	११.४७
३	ब्राम्हण	२४६५	११.३६
४	दमाई/ढोली	१५८७	७.३१
५	लुहार	१००२	४.६२
६	ठकुरी	९८५	४.५४
७	सार्की	९६६	४.४५
८	बादी	५१७	२.३८
९	सन्यासी/दशनामी	३७६	१.७३
१०	कुमाल	३५२	१.६२
११	तेली	२०६	०.९५

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१२	अन्य	२४७	१.१४
जम्मा		**२१७००**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

धर्म अनुसार जनसंख्या

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	२१६७५	९९.८८
२	सांकेतिक	७	०.०३
३	बाहिङ	६	०.०३
४	मगर	५	०.०२
५	हिन्दी	३	०.०१
६	तामाङ	२	०.०१
७	मैथली	१	०.००
८	थारू	१	०.००
जम्मा		**२१७००**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने विभिन्न स्रोत अनुसार प्रयोगकर्ताको विवरण

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
सोलार	१२१८	२८.४८
विद्युत	३६७	८.५८
मट्टीतेल	७	०.१६
अन्य	२६८५	६२.७८
जम्मा	**४२७७**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्रोत अनुसार पिउने पानीको प्रयोग गर्ने परिवार

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
धारा/पाइप	२४०४	५६.२१
मूल धारा	१५६८	३६.६६
खुला ईनार/कुवा	२३५	५.४९
नदी/खोला	१७	०.४०
ढाकिएको ईनार/कुवा	२	०.०५
अन्य	५	०.१२
थाहा नभएको	४६	१.०८
जम्मा	**४२७७**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

खाना पकाउन प्रयोग गरिने ईन्धन प्रयोगकर्ताहरूको विवरण

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
काठ/दाउरा	४२०८	९८.३९
बायो ग्यास	१५	०.३५
एल.पी. ग्यास	४	०.०९
मट्टीतेल	३	०.०७
थाहा नभएको	४७	१.१०
जम्मा	**४२७७**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्थानिय तह निर्वाचन २०७४ मा बुढीगंगा नगरपालिकाबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

नगर प्रमुखः दिपक विक्रम शाह **प्राप्त मतः** ३८४५

नगर उपप्रमुखः तारा देवी खाती **प्राप्त मतः** ३७६०

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
वार्ड नं. १	वार्ड अध्यक्ष	राजेश कुमार सिंह	३३६

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	महिला सदस्य	मोतीकला थापा	३२७
	दलित महिला सदस्य	सुर्जा देवी परी	३२९
	सदस्य	श्री चन्द्र पाध्याय	३३९
	सदस्य	ललित बहादुर थापा	३३६
वार्ड नं. २	वार्ड अध्यक्ष	हिरालाल थापा	४९६
	महिला सदस्य	कमला देवी थापा	५०२
	दलित महिला सदस्य	जौकला देवी ल्वार	४९९
	सदस्य	धर्म राज जैसी	५००
	सदस्य	पदम बहादुर भण्डारी	४९६
वार्ड नं. ३	वार्ड अध्यक्ष	खड्क बहादुर अधिकारी	४८२
	महिला सदस्य	श्रीमती पुल्ती खाती	४७९
	दलित महिला सदस्य	कैली देवी सेराला	४८२
	सदस्य	श्री कल्लाने दमाई	४६८
	सदस्य	धने देउवा	४७८
वार्ड नं. ४	वार्ड अध्यक्ष	राम बहादुर कटुवाल	९२९
	महिला सदस्य	मोतीकला थापा	९६२
	दलित महिला सदस्य	सुनीता कुमारी सुनार	९७५
	सदस्य	पूर्ण बहादुर रोकाया	९९१
	सदस्य	मोती बहादुर रावत	९८९
वार्ड नं. ५	वार्ड अध्यक्ष	केश बहादुर थापा	३६३
	महिला सदस्य	विरकला थापा	३५२
	दलित महिला सदस्य	मना देवी सेराला	३५२
	सदस्य	नरेन्द्र ल्वार	३५९
	सदस्य	विरू सार्की	३४८
वार्ड नं. ६	वार्ड अध्यक्ष	गणेश बहादुर थापा	३८५
	महिला सदस्य	सिता देवी थापा	३४४
	दलित महिला सदस्य	पार्वती मिजार	३६०

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	सदस्य	महानन्द जैसी	३५३
	सदस्य	डम्म राज गिरी	३५४
वार्ड नं. ७	वार्ड अध्यक्ष	भवन सिंह केसी	३६८
	महिला सदस्य	कौसी देवी खड्का	३३२
	दलित महिला सदस्य	मुना देवी सार्की	३६५
	सदस्य	खेम राज कट्वाल	३७२
	सदस्य	धर्म राज खड्का	३५३
वार्ड नं. ८	वार्ड अध्यक्ष	टेक बहादुर रावल	३५५
	महिला सदस्य	मोतीकला देवी कुमाल	३२६
	दलित महिला सदस्य	श्रीमती देव नेपाली	३४३
	सदस्य	सुरेन्द्र बहादुर थापा	३५२
	सदस्य	रंग वड	३२६
वार्ड नं. ९	वार्ड अध्यक्ष	भरत बहादुर थापा	५००
	महिला सदस्य	माया कुमारी शाह	५०२
	दलित महिला सदस्य	बुदी देवी सेराला	४९९
	सदस्य	प्रकाश बहादुर सिंह	५०८
	सदस्य	गोविन्द बहादुर शाही	४८६
वार्ड नं. १०	वार्ड अध्यक्ष	धर्मराज जैशी	४३७
	महिला सदस्य	श्रीमती देवकी देवी जोशी	४३२
	दलित महिला सदस्य	जगु सार्की	४२६
	सदस्य	विर्क रावत	४२०
	सदस्य	भोला राम जैशी	४३५

३.बुढीनन्दा नगरपालिका

जिल्लाको सदरमुकाम देखि पुर्वोत्तर भेगमा रहेको बुढीनन्दा नगरपालिकाको नामाकरण प्रमुख बुढीनन्दा मन्दिर तथा तालको नामबाट रहेको छ । बुढीनन्दा नगरपालिका जिल्लाको एकमात्र हवाई यातायात मार्फत् नेपालगंज, सुर्खेत तथा सिमिकोट संग जोडिएको नगरपालिका हो । राज्य पुनर्संरचनाको क्रममा साविकका कोल्टी गा.वि.स., कोटिला गा.वि.स., पाण्डुसैन गा.वि.स., बांधु गा.वि.स. वा.नं. ८,९ र जगन्नाथ गा.वि.स.को वा.नं.९ मिलेर यस नगरपालिकाको निर्माण गरिएको हो । जनसंख्या र क्षेत्रफलका आधारमा यो जिल्लाकै दोस्रो ठुलो नगरपालिका हो । बुढीनन्दा मन्दिर, तलीगोठी कैलाश, बौध्द गुम्बा, चन्दननाथ मन्दिर यस क्षेत्रका धार्मिक गन्तव्यहरू हुन् भने बुढीनन्दा ताल र कोल्टी विमानस्थल पर्यटकहरूको आकर्षण बनेका छन् ।

क्षेत्रफलः २३२.४८ वर्ग किलोमिटर **जनसंख्या**ः १८७७६

केन्द्रः साविक कोल्टी गा.वि.स.को कार्यालय, (कोल्टी) । **वडा संख्या**ः १०

सीमानाः

पुर्वः हिमाली गा.पा. **पश्चिम**ः गौमूल गा.पा. र बडिमालिका न.पा.

उत्तरः हिमाली गा.पा. **दक्षिण**ः पाण्डवगुफा गा.पा.

शैक्षिक संस्था तथा सरकारी कार्यालयहरूको उपस्थितिः

नगरपालिकाको कार्यालय	१	स्वास्थ्य चौकी	३
क्याम्पस	१	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	१
माध्यमिक विद्यालय	५	कृषि केन्द्र/उपकेन्द्र	०
आधारभूत विद्यालय	२५	इलाका वन कार्यालय	१
बालविकास	२३	पशु सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र	१
निजी विद्यालय	७		

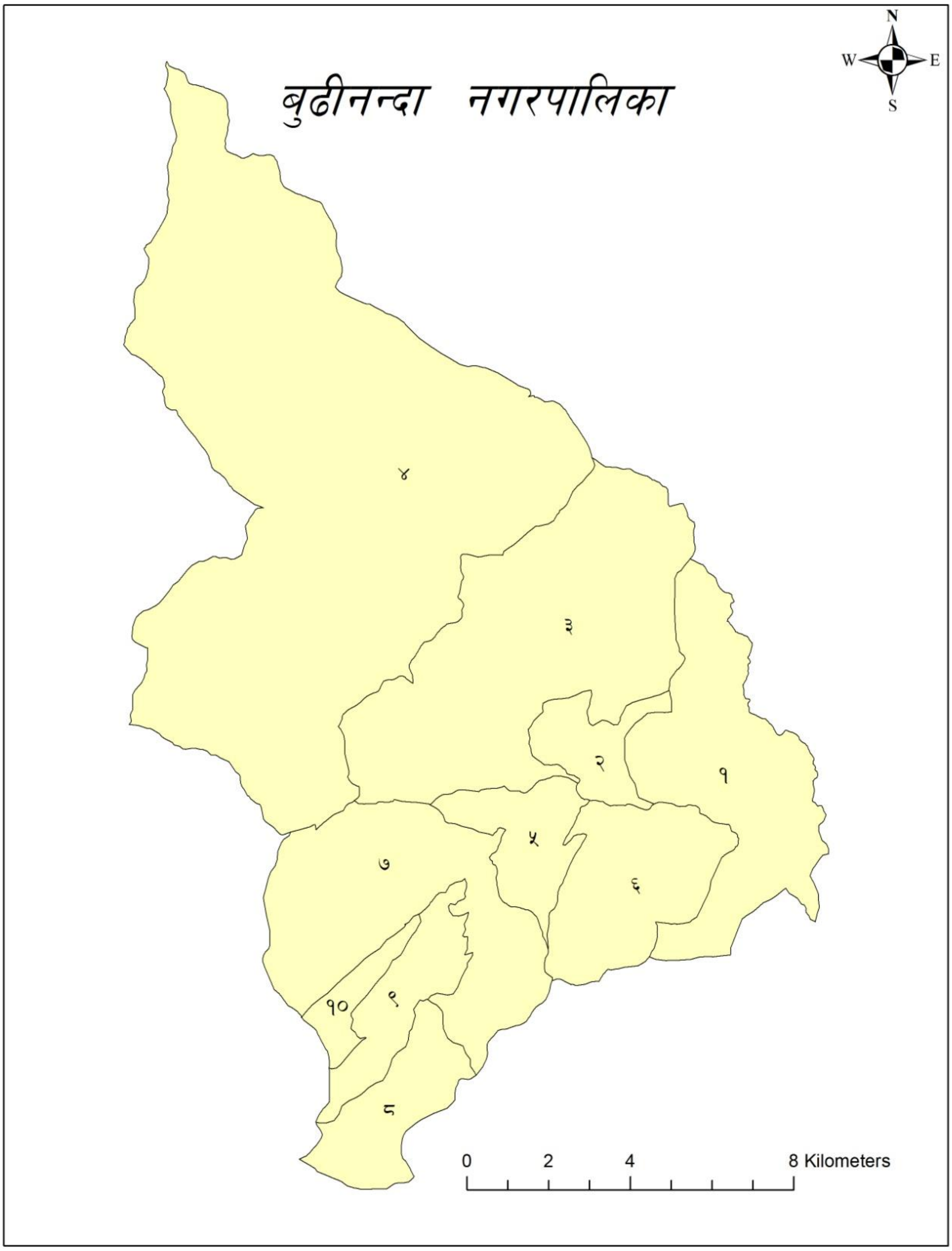
बुढीनन्दा नगरपालिका
N
W
E
S
४
३
२
१
५
६
७
१०
९
८
0
2
4
8 Kilometers

वार्ड अनुसार जनसांख्यिक अवस्था

साविक निकाय	हाल को वार्ड नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व	क्षेत्रफल
			महिला	पुरूष	जम्मा				
बांधु गा.वि.स.८,९, कोल्टी गा.वि.स. १, जगन्नाथ गा.वि.स. ९	१	५३२	१३४९	११८८	२५३७	४.७७	८८.०७	११०.१३	२३.०४
कोल्टी गा.वि.स. २,३	२	३४५	७८४	८०८	१५९२	४.६१	१०३.०६	३१२.६२	५.०९
कोल्टी गा.वि.स. ४,८,९	३	४७८	१३१५	१३९३	२७०८	५.६७	१०५.९३	६९.५८	३८.९२
कोल्टी गा.वि.स. ५,६,७	४	२९९	९७२	९९२	१९६४	६.५७	१०२.०६	१९.२९	१०१.८४
कोटिला गा.वि.स. १,२,३,४	५	३०३	८५४	८१६	१६७०	५.५१	९५.५५	२३८.७१	७.००
कोटिला गा.वि.स. ५,६,७,८,९	६	३११	७९६	७५८	१५५४	५.००	९५.२३	११३.२३	१३.७२
पाण्डुसैन गा.वि.स. १,२,३,४,९	७	३७६	१०८१	१०७१	२१५२	५.७२	९९.०७	८७.३१	२४.६५
पाण्डुसैन गा.वि.स. ८	८	२४९	७६१	७७६	१५३७	६.१७	१०१.९७	१८७.०२	८.२२
पाण्डुसैन गा.वि.स. ६,७	९	२६६	७३०	७४५	१४७५	५.५५	१०२.०५	२०५.९९	७.१६
पाण्डुसैन गा.वि.स. ५	१०	२९३	७८३	८०४	१५८७	५.४२	१०२.६८	५५७.१३	२.८५
न.पा.को जम्माः		**३४५२**	**९४२५**	**९३५१**	**१८७७६**	**५.४४**	**९९.२१**	**८०.७६**	**२३२.४८**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार बुढीनन्दा नगरपालिकाको कुल जनसंख्यामध्ये सबैभन्दा बढी जनसंख्या वार्ड न. ३ मा रहेको छ र सबैभन्दा कम वार्ड न. ९ मा रहेको छ । यसैगरी क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा ठूलो वार्ड न.४ रहेको छ भने सबैभन्दा सानो वार्ड न. १० रहेको छ ।

वार्ड अनुसार मतदान केन्द्र र मतदाता संख्या

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा मतदाता
		महिला	पुरूष	
१	बाँधु मा.वि. भारतीकौषाडी	५४८	५३९	१०८७
२	जनप्रकाश प्रा.वि. कोल्टी	३३६	३२३	६५९
३	पञ्चलक्ष्मी माध्यामिक विध्यालय सिराडी	५६७	६३३	१२००
४	देव डाँडा मा.वि. कुरू	४०१	४६०	८६१
५	नन्देश्वरी आ.वि., पिपलचौर	३८७	३९२	७७९
६	वागेश्वरी माध्यामिक विध्यालय कोटीला	४०९	३७३	७८२
७	घटाल आधारभूत विध्यालय, नौलाकोट	४८९	५२५	१०१४
८	पिस क्रियटर एकेडेमी, पाण्डुसैन	३००	३३७	६३७
९	हिमाली माध्यामिक विध्यालय, अंगाउपानी	३२७	३५२	६७९
१०	सत्य मा.वि., पाण्डुसैन	४०२	३९१	७९३
जम्माः		**४१६६**	**४३२५**	**८४९१**

स्रोतः जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, बाजुरा ।

प्रमुख जातजाति अनुसार जनसंख्याको अवस्था

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	९९०६	५२.४६
२	कामी	१८०८	९.५७
३	लहार	१६३८	८.६७
४	ब्राम्हण	१२९०	६.८३
५	ठकरी	९१३	४.८४
६	दमाई/ढोली	८९४	४.७३
७	भोटे	८४०	४.४५
८	सार्की	६२२	३.२९
९	सन्यासी/दशनामी	५०१	२.६५

क्र.सं.	प्रमख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१०	दलित अन्य	१३६	०.७२
११	मल्लाह	९३	०.४९
१२	अन्य	२४२	१.२८
जम्मा		**१८८८३**	**१००.००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

धर्म अनुसार जनसंख्या

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	१८५७२	९८.३५
२	शेर्पा	२५७	१.३६
३	थारू	११	०.०६
४	मैथली	१०	०.०५
५	डोटेली	८	०.०४
६	तामाङ	५	०.०३
७	मगर	४	०.०२
८	नेवार	२	०.०१
९	हिन्दी	२	०.०१
१०	सांकेतिक	२	०.०१
११	अन्य	१०	०.०५
जम्मा		**१८८८३**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने बिभिन्न श्रोत अनुसार प्रयोगकर्ताको विवरण

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
विद्युत	१२०८	३४.९९
सोलार	३८०	११.०१
मट्टीतेल	१५८	४.५८
अन्य	१७०६	४९.४२
जम्मा	**३४५२**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्रोत अनुसार पिउने पानीको प्रयोग गर्ने परिवार

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
धारा/पाइप	२४३०	७०.३९
मूल धारा	७९२	२२.९४
नदी/खोला	१५६	४.५२
खुला ईनार/कुवा	४३	१.२५
ढाकिएको ईनार/कुवा	१२	०.३५
ट्युबेल/हाते पम्प	१	०.०३
अन्य	१	०.०३
थाहा नभएको	१७	०.४९
जम्मा	**३४५२**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

खाना पकाउन प्रयोग गरिने ईन्धनका श्रोतहरू

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
काठ/दाउरा	३४२६	९९.२५
मटटीतेल	६	०.१७
गोइठा/गोबर	१	०.०३
अन्य	१	०.०३
थाहा नभएको	१८	०.५२
जम्मा	**३४५२**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्थानिय तह निर्वाचन २०७४ मा बुढीनन्दा नगरपालिकाबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधीहरूको विवरण

नगर प्रमुखः पदम कुमार गिरी **प्राप्त मतः** ३३३६

नगर उपप्रमुखः सृष्टी रेग्मी **प्राप्त मतः** ३३०८

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
वार्ड नं. १	वार्ड अध्यक्ष	नृप राज खत्री	४०५
	महिला सदस्य	मडि घटाला	३७७

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	दलित महिला सदस्य	मदना लोहार	३८२
	सदस्य	मोहन सिंह कार्की	३७९
	सदस्य	रण बहादुर कार्की	३७९
वार्ड नं. २	वार्ड अध्यक्ष	भीम बहादुर कार्की	२७४
	महिला सदस्य	साउनी कार्की	२७९
	दलित महिला सदस्य	बुँची साहनी	२६०
	सदस्य	नन्दलाल साहनी	२८८
	सदस्य	जंग कुमार गिरी	२५८
वार्ड नं. ३	वार्ड अध्यक्ष	राम बहादुर बोहरा	५०७
	महिला सदस्य	अम्बिका बोहरा	५१२
	दलित महिला सदस्य	रिउली लुहार	४९६
	सदस्य	गगने रोकाया	४९८
	सदस्य	कपुर लोहार	४९७
वार्ड नं. ४	वार्ड अध्यक्ष	राजन कुमार रोकाया	३६७
	महिला सदस्य	टुल्ली धामी	३७८
	दलित महिला सदस्य	सरू दमाई	३७३
	सदस्य	जुल्फे रोकाया	३७०
	सदस्य	सौरे रोकाया	३६४
वार्ड नं. ५	वार्ड अध्यक्ष	कृष्ण राज पाध्याय	३६३
	महिला सदस्य	जन्मा विष्ट	३६५
	दलित महिला सदस्य	लुली दमाई	३६३
	सदस्य	ओपेन्द्र बहादुर मल्ल	३६६
	सदस्य	नवराज मल्ल	३७०
वार्ड नं. ६	वार्ड अध्यक्ष	दल बहादुर भाट	२७५
	महिला सदस्य	नर्मा रेग्मी	२६१
	दलित महिला सदस्य	ईश्वरी ल्वार	२५६
	सदस्य	कर्ण ल्वार	२४३

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	सदस्य	खेदा मिया	२५०
वार्ड नं. ७	वार्ड अध्यक्ष	अशोक बहादुर दानी	६२०
	महिला सदस्य	धनसरा जैशी	६०७
	दलित महिला सदस्य	सुनकली कडारा	६१२
	सदस्य	देवीलाल जेठारा	६१७
	सदस्य	नरेन्द्र कुमार रोकाया	६१४
वार्ड नं. ८	वार्ड अध्यक्ष	टेक बहादुर रोकाया	२८८
	महिला सदस्य	डल्ली देवी रावत	२७८
	दलित महिला सदस्य	बुङ्ची कामी	२८१
	सदस्य	प्रेमलाल लोहार	२७८
	सदस्य	गणेश रावत	२९२
वार्ड नं. ९	वार्ड अध्यक्ष	खडक बहादुर बोहरा	२७२
	महिला सदस्य	छिङ्वा थापा	२७५
	दलित महिला सदस्य	लक्ष्मी लोहार	२७५
	सदस्य	हर्क बहादुर धामी	२७४
	सदस्य	डम्बर सार्की	२७७
वार्ड नं. १०	वार्ड अध्यक्ष	सतवरे बोहरा	५६१
	महिला सदस्य	बासुदेवी सिंह	५७७
	दलित महिला सदस्य	पम्फा दमाई	५७९
	सदस्य	नन्द बहादुर रोकाया	५६१
	सदस्य	मनसुर ल्वार	५५३

४.त्रिवेणी नगरपालिका

जिल्लाको दक्षिणी भेग तथा जिल्ला सदरमुकामको दक्षिण पश्चिमी क्षेत्रमा रहेको यो नगरपालिकाको नामाकरण यस क्षेत्रकै प्रमुख पर्यटकीय स्थल त्रिवेणी पाटनको नामबाट गरिएको हो । राज्य पुनर्संरचनाको क्रममा साविकका छतारा गा.वि.स., तोली गा.वि.स. र कैलाशमाण्डु गा.वि.स. मिलेर त्रिवेणी नगरपालिका बनेको हो । जनसंख्या र क्षेत्रफलको हिसाबले यो नगरपालिका जिल्लाकै तेस्रो ठुलो नगरपालिका हो । बडिमालिका मन्दिर, नाटेश्वरी मन्दिर, मौरे क्षेत्र, छतारामाई मन्दिर आदि यस क्षेत्रका प्रमुख धार्मिक स्थलहरू हुन् । यो नगरपालिकाको पैमा भन्ने ठाउंमा रहेको बडिमालिका माईको भण्डार गृह यस क्षेत्रको मुख्य ऐतिहांसिक गन्तव्य हो भने किम्नी झरना र त्रिवेणी पाटन जस्ता रमणीय स्थानहरू पर्यटकहरूको आकर्षण बनेका छन् ।

क्षेत्रफलः १७०.३२ वर्ग किलोमिटर **जनसंख्याः** १८३६३

केन्द्रः साविकको तोली गा.वि.स.को कार्यालय (तोली देवल) । **वडा संख्याः** ९

सीमानाः

पुर्वः कालिकोट जिल्ला **पश्चिमः** बुढीगंगा न.पा.

उत्तरः बडिमालिका न.पा. **दक्षिणः** अछाम जिल्ला

शैक्षिक संस्था तथा सरकारी कार्यालयहरूको उपस्थितिः

नगरपालिकाको कार्यालय	१	स्वास्थ्य चौकी	३
क्याम्पस	०	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०
माध्यमिक विद्यालय	१०	कृषि केन्द्र/उपकेन्द्र	१
आधारभूत विद्यालय	२६	इलाका वन कार्यालय	१
बालविकास	३२	पशु सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र	१
निजी विद्यालय	४		

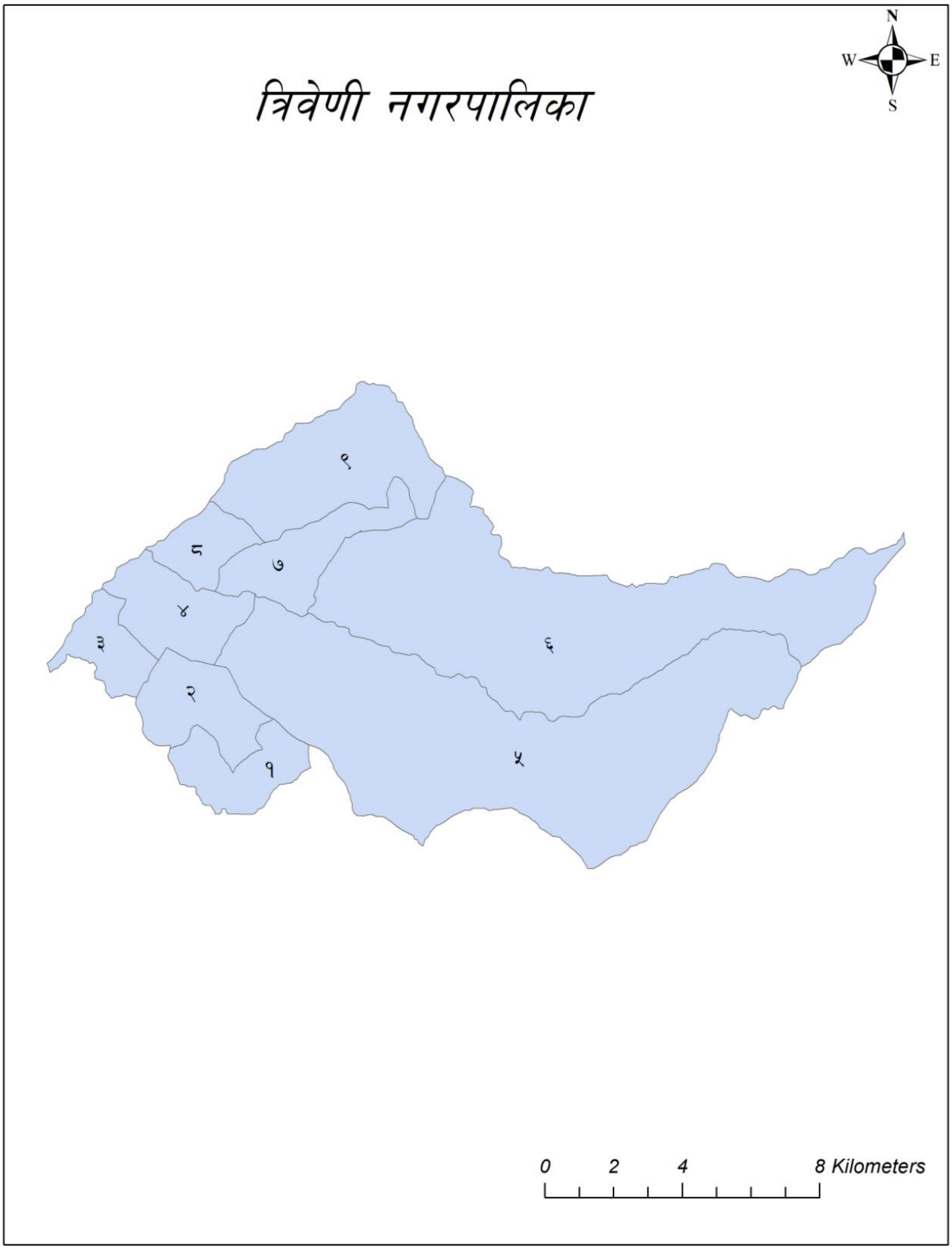
त्रिवेणी नगरपालिका
N
W
E
S
९
८
७
४
३
२
१
६
५
0 2 4 8 Kilometers

वार्ड अनुसार जनसांख्यिक अवस्था

साविक निकाय	हाल को वार्ड नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व	क्षेत्रफल
			महिला	पुरूष	जम्मा				
छतारा गा.वि.स. १,२,३,४,६	१	३९६	१०८३	९७०	२०५३	५.१८	८९.५७	३१६.२५	६.४९
छतारा गा.वि.स. ५,७,८,९	२	३०४	९०४	७५५	१६५९	५.४६	८३.५२	२१६.२३	७.६७
तोली गा.वि.स. १,२,३	३	२९०	९१७	८५८	१७७५	६.१२	९३.५७	३७२.४४	४.७७
तोली गा.वि.स. ४,५,६,७	४	३६९	१२१३	१०१४	२२२७	६.०४	८३.५९	२७७.९६	८.०१
तोली गा.वि.स. ८,९	५	१७३	५१८	५४५	१०६३	६.१४	१०५.२१	१७.०९	६२.२१
कैलाशमाण्डु गा.वि.स. १,२	६	५७१	१४७०	१३९०	२८६०	५.०१	९४.५६	५५.०२	५१.९८
कैलाशमाण्डु गा.वि.स. ३,४	७	३५३	१००३	८२०	१८२३	५.१६	८१.७५	२२७.४५	८.०१
कैलाशमाण्डु गा.वि.स. ५,६	८	३५६	१०४३	८६८	१९११	५.३७	८३.२२	४३७.३४	४.३७
कैलाशमाण्डु गा.वि.स. ७,८,९	९	५३८	१५८१	१४११	२९९२	५.५६	८९.२५	१७८.०१	१६.८१
न.पा.को जम्माः		**३३५०**	**९७३२**	**८६३१**	**१८३६३**	**५.४८**	**८८.६९**	**१०७.८१**	**१७०.३२**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार त्रिवेणी नगरपालिकाको वार्ड न. ९ मा सबैभन्दा बढी जनसंख्या रहेको छ र सबैभन्दा कम जनसंख्या वार्ड न. ५ मा रहेको छ । यसैगरी क्षेत्रफलको हिसाबले वार्ड न. ५ सबैभन्दा ठूलो वार्ड हो भने वार्ड न. ८ सबैभन्दा सानो वार्ड हो ।

वार्ड अनुसार मतदान केन्द्र र मतदाता संख्या

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा मतदाता
		महिला	पुरूष	
१	नवज्योती प्रा.वि. ल्वाढुग्रा	४७१	४३२	९०३
२	त्रिभुवनेश्वरी मा.वि. छत्तरा	४५६	४५४	९१०
३	मष्टेश्वरी प्रा. वि. पुर्भुता	३९९	३३२	७३१
४	तोलीदेवलडाँडा मा.वि. तोली	५४७	४९९	१०४६
५	रामेश्वरी मा.वि. किम्नी	२४२	२२७	४६९
६	मष्टेश्वरी मा. वि. पन्धारा	६८९	६६९	१३५८
७	नाटेश्वरी मा.वि. खिरपाटा	४५१	४५६	९०७
८	नवदुर्गा प्रा.वि. झालगाउ	४७१	४३२	९०३
९	खिन्नैसत्यदेवी नि.मा.वि. वागापाटा	७२३	६३०	१३५३
जम्माः		**४४४९**	**४१३१**	**८५८०**

स्रोतः जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, बाजुरा ।

प्रमुख जातजाति अनुसार जनसंख्याको अवस्था

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	११५८९	६३.११
२	कामी	२०४९	११.१६
३	सार्की	११४७	६.२५
४	ब्राम्हण	७२०	३.९२
५	बादी	७१३	३.८८
६	सन्यासी/दशनामी	५२२	२.८४
७	दलित अन्य	५०४	२.७४
८	दमाई/ढोली	४७२	२.५७
९	ठकुरी	४४२	२.४१

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१०	लिम्बु	१९४	१.०६
११	तराइ अन्य	४	०.०२
१२	अन्य	७	०.०४
जम्मा		**१८३६३**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

धर्म अनुसार जनसंख्या

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	१८३५६	९९.९६
२	मैथली	४	०.०२
३	थारू	१	०.०१
४	हिन्दी	१	०.०१
५	डोटेली	१	०.०१
जम्मा		**१८३६३**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने बिभिन्न श्रोतहरूको विवरण

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
विद्युत	८६६	२५.८५
सोलार	५४३	१६.२१
मट्टीतेल	१२	०.३६
अन्य	१९२९	५७.५८
जम्मा	**३३५०**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्रोत अनुसार पिउने पानीको प्रयोग गर्ने परिवार

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार

	संख्या	प्रतिशत
धारा/पाइप	२४७४	७३.८५
मूल धारा	७२१	२१.५२
खुला ईनार/कुवा	१२१	३.६१
ढाकिएको ईनार/कुवा	१७	०.५१
नदी/खोला	५	०.१५
थाहा नभएको	१२	०.३६
जम्मा	**३३५०**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
काठ/दाउरा	३३३२	९९.४६
बायो ग्यास	६	०.१८
थाहा नभएको	१२	०.३६
जम्मा	**३३५०**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्थानिय तह निर्वाचन २०७४ मा त्रिवेणी नगरपालिकाबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

नगर प्रमुखः रामसिंह रावल **प्राप्त मतः** ३३६५

नगर उपप्रमुखः राधिका देवी सुनार **प्राप्त मतः** ३३९२

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
वार्ड नं. १	वार्ड अध्यक्ष	खम्म दमाई	२८७
	महिला सदस्य	खिमा देवी बुढा	२८७
	दलित महिला सदस्य	श्रीमती विरमा ढोली (नेपाली)	२८२
	सदस्य	भुवाने चदारा	२८९

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	सदस्य	लाल बहादुर बुढा	२८९
वार्ड नं. २	वार्ड अध्यक्ष	प्रभु राज जोशी	३९७
	महिला सदस्य	दूरी कुमारी बुढा	३८४
	दलित महिला सदस्य	जलु लोहार	३९०
	सदस्य	मन्जिते मिजार	३८७
	सदस्य	लाल बहादुर बुढा	३८७
वार्ड नं. ३	वार्ड अध्यक्ष	मिन बहादुर भण्डारी	३७१
	महिला सदस्य	करिश्मा कुमारी भण्डारी	३५८
	दलित महिला सदस्य	अमृता देवी सुनार	३६७
	सदस्य	मान बहादुर भण्डारी	३४०
	सदस्य	पराने साउद	३७०
वार्ड नं. ४	वार्ड अध्यक्ष	कालु साउद	४५७
	महिला सदस्य	माता देवी साउद	४७७
	दलित महिला सदस्य	रंगमती देवी सार्की	४६९
	सदस्य	जय बहादुर साउंद	४७०
	सदस्य	पूर्ण बहादुर साउंद	४४८
वार्ड नं. ५	वार्ड अध्यक्ष	गम्भीर बहादुर बुढा	१६७
	महिला सदस्य	बुदी देवी बुढा	१६७
	दलित महिला सदस्य	झुपा देवी ल्वार	१६८
	सदस्य	केशव बुढा	१६८
	सदस्य	कमल बहादुर बुढा	१६७
वार्ड नं. ६	वार्ड अध्यक्ष	खडक बहादुर बुढा	५४७
	महिला सदस्य	औला ल्वार	५४४
	दलित महिला सदस्य	भरू देवी दमाई	५४५
	सदस्य	ललित बुढा	५४३
	सदस्य	प्रेमा बुढा	५४४
वार्ड नं. ७	वार्ड अध्यक्ष	प्रेम बहादुर थापा	४८३

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	महिला सदस्य	सीता देवी ऐडी	४९०
	दलित महिला सदस्य	नन्दा कुमारी वि.क.	४८६
	सदस्य	भक्त बहादुर अएडी	४८८
	सदस्य	किस्न मिजार	४९०
वार्ड नं. ८	वार्ड अध्यक्ष	भिम बहादुर थापा	५३२
	महिला सदस्य	गँगा नाथ योगी	५२३
	दलित महिला सदस्य	कोकिला कुमारी सुनार	५२२
	सदस्य	शान्त नाथ	५१७
	सदस्य	हंश थापा	५०५
वार्ड नं. ९	वार्ड अध्यक्ष	बीर बहादुर विष्ट	५२८
	महिला सदस्य	बेलु देवी साउद	५१३
	दलित महिला सदस्य	अषाडी लुहार	५६३
	सदस्य	पदम बहादुर देउवा	५५६
	सदस्य	नयाँ सार्की	५६४

५.छेडेदह गाउंपालिका

यस क्षेत्रमा रहेको प्रमुख छेडेदह तालको नामबाट यस नगरपालिकाको नामकरण गरिएको छ । जिल्लामा रहेका पांच वटा गाउंपालिकाहरूमध्ये छेडेदह गाउंपालिका जनसंख्याको हिसाबले सबैभन्दा ठुलो र क्षेत्रफलको आधारमा चौथो स्थानमा पर्दछ । राज्य पुनर्संरचनाको क्रममा साविकका कांडा गा.वि.स., जयबागेश्वरी गा.वि.स., गुदुखाती गा.वि.स., आंटिचौर गा.वि.स. र डोगडी गा.वि.स. मिलाएर यस नगरपालिकाको निर्माण गरिएको छ । साक्षरताको हिसाबले यो गाउंपालिका अरू सबै स्थानिय तहभन्दा पिछडिएको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउंपालिकाको साक्षरता दर ४९.५ प्रतिशत रहेको छ । बडालेख मन्दिर, त्रिवेणी धाम र जीउलेखमाण्डौं यस क्षेत्रका प्रमुख धार्मिक स्थलहरू हुन् । छेडेदह ताल र खप्तड पाटन यस गाउंपालिकाका प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यहरू हुन् भने खप्तड स्वामीको आश्रम ऐतिहांसिक धरोहरका रूपमा रहेको छ । यातायात र भूगोलका आधारमा यो गाउंपालिका विकट गाउंपालिकाकै सूचीमा पर्दछ ।

क्षेत्रफलः १३५.०८ वर्ग किलोमिटर **जनसंख्याः** १८५७५

केन्द्रः साविकको डोगडी गा.वि.स. को कार्यालय (डोगडी) । **वडा संख्याः** ७

सीमानाः

पुर्वः बडिमालिका न.पा. **पश्चिमः** बझाङ जिल्ला

उत्तरः गौमूल गा.पा. **दक्षिणः** बुढीगंगा न.पा. र अछाम जिल्ला

शैक्षिक संस्था तथा सरकारी कार्यालयहरूको उपस्थितिः

गाउंपालिकाको कार्यालय	१	स्वास्थ्य चौकी	५
क्याम्पस	०	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०
माध्यमिक विद्यालय	८	कृषि केन्द्र/उपकेन्द्र	१
आधारभूत विद्यालय	२३	इलाका वन कार्यालय	१
बालविकास	२७	पशु सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र	१
निजी विद्यालय	१		

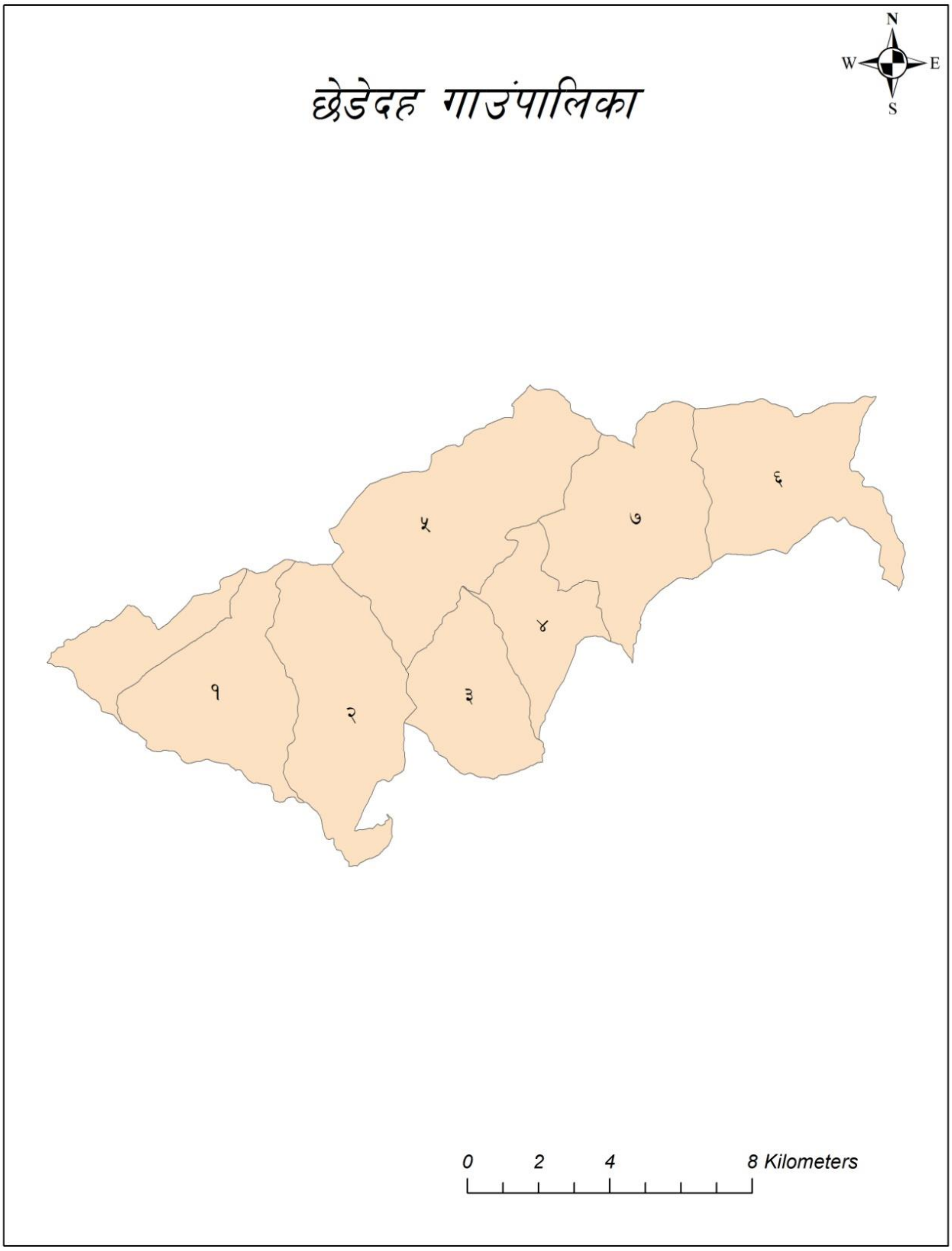
छेडेदह गाउंपालिका
N
W
E
S
५
७
६
४
१
२
३
0
2
4
8 Kilometers

वार्ड अनुसार जनसांख्यिक अवस्था

साविक निकाय	हालको वार्ड नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व	क्षेत्रफल
			महिला	पुरूष	जम्मा				
कांडा गा.वि.स.	१	५४६	१६८८	१५१२	३२००	५.८६	८९.५७	१८२.१७	१७.५७
जयबागेश्वरी गा.वि.स.	२	४३७	१३२२	११९०	२५१२	५.७५	९०.०२	११६.२०	२१.६२
गुदुखाती गा.वि.स. १,४,५	३	४२१	१४२६	१२३४	२६६०	६.३२	८६.५४	२०८.१६	१२.७८
गुदुखाती गा.वि.स. २,३,६,७,८,९	४	४३१	१३१८	११५२	२४७०	५.७३	८७.४१	२५३.७३	९.७३
डोगडी गा.वि.स.	५	५८८	१८२९	१६२७	३४५६	५.८८	८८.९६	१२७.८७	२७.०३
आंटिचौर गा.वि.स. ६,७,८,९	६	३१४	८७५	९०५	१७८०	५.६७	१०३.४३	९४.१४	१८.९१
आंटिचउर गा.वि.स. १,२,३,४,५	७	४३७	१३२०	११७७	२४९७	५.७१	८९.१७	१२५.५५	१९.८९
गा.पा.को जम्माः		३१७४	९७७८	८७९७	१८५७५	५.८५	८९.९७	१४५.६६	१२७.५२

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार छेडेदह गाउंपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा बढी जनसंख्या वार्ड न. ५ मा रहेको छ र सबैभन्दा कम जनसंख्या वार्ड न. ६ मा रहेको छ

भने क्षेत्रफलको हिसाबले वार्ड न.५ सबैभन्दा ठूलो वार्ड हो र वार्ड न.४ सबैभन्दा सानो वार्ड हो ।

वार्ड अनुसार मतदान केन्द्र र मतदाता संख्या

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा मतदाता
		महिला	पुरूष	
१	काँडाभवानी मा.वि.जारीम्तोला	८९५	८३८	१७३३
२	मालिका मा.वि. गाज्रा	६९३	६५५	१३४८
३	धनाल्त मा.वि. धनाल्त	६३४	५६९	१२०३
४	खापरदेवस्थली मा.वि. गुदुखाती	६४५	५८२	१२२७
५	मष्टेश्वरी मा.वि. डोगडी	९३५	८८१	१८१६
६	बर्मदेव प्रा.वि. मैतोला	४८४	४७५	९५९
७	सरस्वती मा.वि. लम्गाउँ	६८१	७१०	१३९१
जम्माः		**४९६७**	**४७१०**	**९६७७**

स्रोतः जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, बाजुरा ।

प्रमुख जातजाति अनुसार जनसंख्याको अवस्था

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	१३७१९	७३.२०
२	कामी	१५१८	८.१०
३	सार्की	६८१	३.६३
४	सन्यासी/दशनामी	६०५	३.२३
५	दमाई/ढोली	५२८	२.८२
६	ठकुरी	५०२	२.६८
७	ब्राम्हण	३२४	१.७३
८	दलित अन्य	२६०	१.३९
९	बादी	२५६	१.३७
१०	थारू	१४८	०.७९

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
११	लुहार	५५	०.२९
१२	अन्य	१४५	०.७७
जम्मा		**१८७४१**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

धर्म अनुसार जनसंख्या

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	१८६३९	९९.४६
२	डोटेली	२७	०.१४
३	बैतडेली	११	०.०६
४	दार्चुले	९	०.०५
५	बझांगी	८	०.०४
६	थारू	७	०.०४
७	नेवार	६	०.०३
८	मगर	५	०.०३
९	मैथली	४	०.०२
१०	तामाङ	२	०.०१
११	अन्य	२३	०.१२
जम्मा		**१८७४१**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने विभिन्न श्रोतहरूका प्रयोगकर्ताहरूको विवरण

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
विद्युत	६०८	१९.१६
सोलार	५७९	१८.२४
मट्टीतेल	९	०.२८

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
अन्य	१९७८	६२.३२
जम्मा	**३१७४**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्रोत अनुसार पिउने पानीको प्रयोग गर्ने परिवार

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
धारा/पाइप	२३८४	७५.११
मूल धारा	४७०	१४.८१
खुला ईनार/कुवा	२२५	७.०९
नदी/खोला	४६	१.४५
ढाकिएको ईनार/कुवा	३	०.०९
अन्य	४	०.१३
थाहा नभएको	४२	१.३२
जम्मा	**३१७४**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

खाना पकाउन प्रयोग गरिने ईन्धन प्रयोगकर्ताहरूको विवरण

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
काठ/दाउरा	३१२१	९८.३३
बायो ग्यास	८	०.२५
मट्टीतेल	१	०.०३
एल.पी. ग्यास	१	०.०३
गोइठा/गोबर	१	०.०३

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
थाहा नभएको	४२	१.३२
जम्मा	**३१७४**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्थानिय तह निर्वाचन २०७४ मा छेडेदह गाउंपालिकाबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

गाउंपालिका प्रमुख: श्री नर बहादुर रावत **प्राप्त मतः** ३७०५

गाउंपालिका उपप्रमुख: श्री कुन्ती देवी साउँद बुढा **प्राप्त मतः** ३६७१

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
वार्ड नं. १	वार्ड अध्यक्ष	बिर बहादुर रावल	६०१
	महिला सदस्य	तुलछी देवी शाह	६४६
	दलित महिला सदस्य	विस्ना विश्वकर्मा	६५४
	सदस्य	महाविर रावल	६४४
	सदस्य	विर बहादुर रोकाया	६५६
वार्ड नं. २	वार्ड अध्यक्ष	मीन बहादुर शाही	५७९
	महिला सदस्य	राजु देवी रावत	५८९
	दलित महिला सदस्य	ग◌रा देवी सुनार	५९२
	सदस्य	बुधे बुढा	५९०
	सदस्य	प्रेम बहादुर बुढा	५९१
वार्ड नं. ३	वार्ड अध्यक्ष	दिपक बहादुर रावत	३९०
	महिला सदस्य	पूर्णा देवी धामी	३८७
	दलित महिला सदस्य	ज◌मती देवी सुनार	३८५
	सदस्य	तुल बहादुर खड्का	३७९
	सदस्य	मन बहादुर थापा	३५७
वार्ड नं. ४	वार्ड अध्यक्ष	हर्क बहादुर रावत	६०३
	महिला सदस्य	धर्मा कुमारी बुढा	६०८

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	दलित महिला सदस्य	बुगडी मिजार	६०६
	सदस्य	भीम बहादुर बोगटी	५९६
	सदस्य	कलक बहादुर धामी	५९६
वार्ड नं. ५	वार्ड अध्यक्ष	हर्क बहादुर रावत	७७९
	महिला सदस्य	पार्वती देवी शाही	८१७
	दलित महिला सदस्य	किडी सार्की	८१०
	सदस्य	जीत बुढा	८१२
	सदस्य	बुधे रावत	७८८
वार्ड नं. ६	वार्ड अध्यक्ष	कुम्भ नाथ योगी	४३५
	महिला सदस्य	कलादेवी बुढा	४१९
	दलित महिला सदस्य	बिमला देवी सार्की	४२७
	सदस्य	हर्क बिष्ट	४३३
	सदस्य	मान बहादुर बिष्ट	४१२
वार्ड नं. ७	वार्ड अध्यक्ष	खगेन्द्र बहादुर रावत	६४१
	महिला सदस्य	सुश्री मनदेवी कुमारी खड्का	६२२
	दलित महिला सदस्य	पिठली देवी ढोली	६२५
	सदस्य	लाल बहादुर खड्का	६३८
	सदस्य	रण बहादुर ओली	६१५

६.पाण्डवगुफा गाउंपालिका

जिल्ला सदरमुकामबाट पुर्व पट्टि अवस्थित यो नगरपालिकाको नाम यसै क्षेत्रमा रहेको पाण्डवगुफा नामक गुफाको नामबाट रहेको छ । पाण्डवहरू बनबासमा रहेको बखत त्यस गुफामा बास रहेको भन्ने किंवदन्ती रही आएको छ । जनसंख्या र क्षेत्रफलको हिसाबले यो गाउंपालिका तेस्रो सानो गाउंपालिका हो । राज्य पुनर्सरचनाको क्रममा यसमा समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरूमा गोत्री गा.वि.स. र जगन्नाथ गा.वि.स.को वा.नं. १ देखि ८ सम्मका वडाहरू रहेका छन् । यस क्षेत्रको धार्मिक स्थलमा जगन्नाथ ठाकुरज्यु र ऐतिहांसिक स्थलमा पाण्डवगुफा प्रख्यात रहेका छन् ।

क्षेत्रफलः १७१.७२ वर्ग किलोमिटर **जनसंख्याः** ९४३२

केन्द्रः साविकको जगन्नाथ गा.वि.स.को कार्यालय । **वडा संख्याः** ६

सीमानाः

पुर्वः स्वामीकार्तिक गा.पा. **पश्चिमः** बडिमालिका न.पा.

उत्तरः बुढीनन्दा न.पा. **दक्षिणः** कालिकोट जिल्ला

शैक्षिक संस्था तथा सरकारी कार्यालयहरूको उपस्थितिः

गाउंपालिकाको कार्यालय	१	माध्यमिक विद्यालय	३
क्याम्पस	०	आधारभूत विद्यालय	१४

बालविकास	१५	कृषि केन्द्र/उपकेन्द्र	१
निजी विद्यालय	१	इलाका वन कार्यालय	१
स्वास्थ्य चौकी	३	पशु सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र	१
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०		

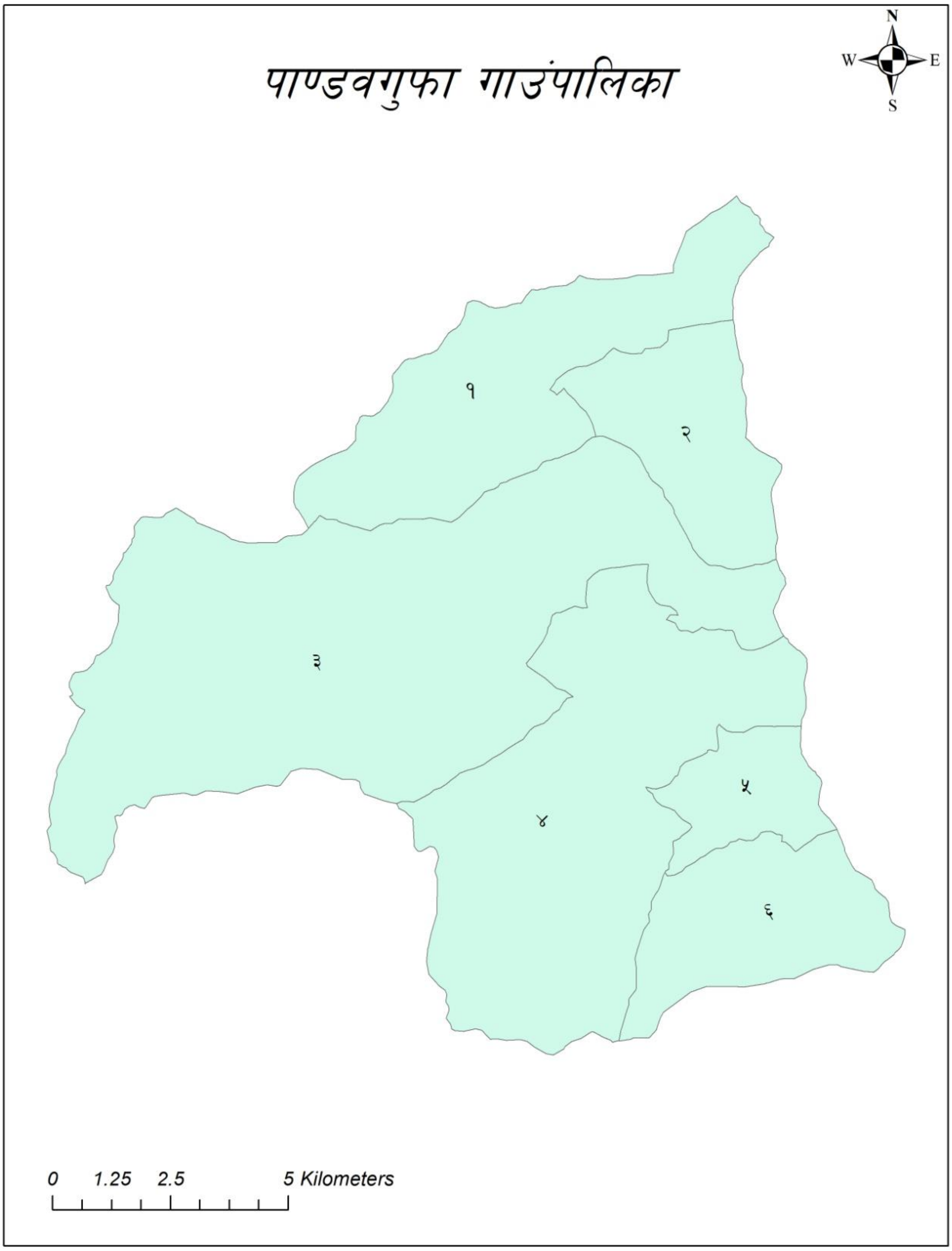
पाण्डवगुफा गाउंपालिका
N
W
E
S
१
२
३
४
५
६
0
1.25
2.5
5 Kilometers

वार्ड अनुसार जनसांख्यिक अवस्था

साविक निकाय	हाल को वार्ड नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व	क्षेत्रफल
			महिला	पुरुष	जम्मा				
जगन्नाथ गा.वि.स. ५,६,७,८	१	३७४	९८५	९२२	१९०७	५.१०	९३.६०	७५.८२	२५.१५
जगन्नाथ गा.वि.स. १,२,३,४	२	२९१	७६६	७२९	१४९५	५.१४	९५.१७	१११.५२	१३.४१
गोत्री गा.वि.स. ८,९	३	२१८	५९४	५७७	११७१	५.३७	९७.१४	१७.३२	६७.६१
गोत्री गा.वि.स. ५,६,७	४	२९२	९०४	८४०	१७४४	५.९७	९२.९२	३९.९६	४३.६४
गोत्री गा.वि.स. ३,४	५	२३९	६८८	६८०	१३६८	५.७२	९८.८४	१९२.७१	७.१०
गोत्री गा.वि.स. १,२	६	२७०	८४४	९०३	१७४७	६.४७	१०६.९९	११७.९२	१४.८२
गा.पा.को जम्माः		**१६८४**	**४७८१**	**४६५१**	**९४३२**	**५.६०**	**९७.२८**	**५४.९३**	**१७१.७२**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार पाण्डवगुफा गाउंपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा बढी जनसंख्या वार्ड न.१ मा रहेको छ र वार्ड न. ३ मा सबै भन्दा कम जनसंख्या रहेको छ भने क्षेत्रफलको हिसाबले वार्ड न. ३ सबैभन्दा ठूलो र वार्ड न.५ सबैभन्दा सानो रहेको छ ।

वार्ड अनुसार मतदान केन्द्र र मतदाता संख्या

वार्ड नं.	**मतदान केन्द्र**	**मतदाता**		**जम्मा मतदाता**
		महिला	पुरूष	
१	सरस्वती मा.वि. ढाडाकोट	५०२	५२२	१०२४
२	बालविकास मा.वि.,हुनि	३५२	३६९	७२१
३	कैलाश मा.वि. महती	२५१	२८०	५३१
४	मालिका मा.वि. वाङ्गपानी	३७६	४१४	७९०
५	देवलकोट मा.वि. गोत्रि (ब्लक क)	२७१	२९४	५६५
६	देवलकोट मा.वि. गोत्रि (ब्लक ख)	३८९	३८२	७७१
जम्माः		**२१४१**	**२२६१**	**४४०२**

स्रोतः जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, बाजुरा ।

प्रमुख जातजाति अनुसार जनसंख्याको अवस्था

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	४०६२	४३.०७
२	सार्की	१५६९	१६.६३
३	ठकुरी	१२६७	१३.४३
४	दमाई/ढोली	१०१८	१०.७९
५	सन्यासी/दशनामी	५१८	५.४९
६	कामी	४९४	५.२४
७	लुहार	३७१	३.९३
८	ब्राम्हण	८२	०.८७
९	धानुक	१७	०.१८
१०	थारू	१४	०.१५
११	डोम	९	०.१०
१२	अन्य	११	०.१२
जम्मा		**९४३२**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

धर्म अनुसार जनसंख्या

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	९४०८	९९.७५
२	थारू	१०	०.११
३	मैथली	८	०.०८
४	सांकेतिक	३	०.०३
५	अवधी	१	०.०१
६	हिन्दी	१	०.०१
७	डोटेली	१	०.०१
जम्मा		**९४३२**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने विभिन्न श्रोतहरूको प्रयोगकर्ताहरूको विवरण

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
सोलार	६१४	३६.४६
विद्युत	७	०.४२
मट्टीतेल	१	०.०६
अन्य	१०६२	६३.०६
जम्मा	**१६८४**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्रोत अनुसार पिउने पानीको प्रयोग गर्ने परिवार

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
धारा/पाइप	१३५८	८०.६४
मूल धारा	१७९	१०.६३
नदी/खोला	१३८	८.१९
खुला ईनार/कुवा	३	०.१८
ढाकिएको ईनार/कुवा	१	०.०६
अन्य	१	०.०६
थाहा नभएको	४	०.२४
जम्मा	**१६८४**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

खाना पकाउन प्रयोग गरिने ईन्धन प्रयोगकर्ताको विवरण

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
काठ/दाउरा	१६७८	९९.६४
मट्टीतेल	१	०.०६
बायो ग्यास	१	०.०६
थाहा नभएको	४	०.२४
जम्मा	**१६८४**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्थानिय तह निर्वाचन २०७४ मा पाण्डवगुफा गाउंपालिकाबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

गाउंपालिका प्रमुखः काली बहादुर शाही **प्राप्त मतः** १४५१

गाउंपालिका उपप्रमुखः श्रीमती ऐना गिरी **प्राप्त मतः** १४९०

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
वार्ड नं. १	वार्ड अध्यक्ष	राम लाल बोगटी	३६१
	महिला सदस्य	सुलोचना रोकाया	३८६
	दलित महिला सदस्य	भुन्टी कामी	३८५
	सदस्य	मन बहादुर बिष्ट	३८९
	सदस्य	भिम बहादुर बिष्ट	३९२
वार्ड नं. २	वार्ड अध्यक्ष	कर्ण बहादुर बिष्ट	२८९
	महिला सदस्य	विन पुरा शाही	२९९
	दलित महिला सदस्य	नाउटी सार्की	३०३
	सदस्य	जयसुर बिष्ट	३०५
	सदस्य	अनुते ल्वार	३०१
वार्ड नं. ३	वार्ड अध्यक्ष	डम्मर बहादुर शाही	२१०
	महिला सदस्य	तुल्ता ल्वार	१९३
	दलित महिला सदस्य	सुर्जा ढोली	२०३
	सदस्य	हंश बढुवाल	१९५
	सदस्य	रमेश बहादुर शाही	२०३
वार्ड नं. ४	वार्ड अध्यक्ष	पदम बहादुर भण्डारी	३०४
	महिला सदस्य	जना रावत	२८६
	दलित महिला सदस्य	जनसरा दमाई	३०१
	सदस्य	नरी बुढा	२८८
	सदस्य	बृख डडाल	२९६
वार्ड नं. ५	वार्ड अध्यक्ष	प्रकाश बहादुर शाही	३११
	महिला सदस्य	तस्विरा बुढा	२६१

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	दलित महिला सदस्य	कालि कला सार्की	२६२
	सदस्य	मान कामी	२७४
	सदस्य	इन्द्र बहादुर शाही	२७२
वार्ड नं. ६	वार्ड अध्यक्ष	कटक बहादुर शाही	३१६
	महिला सदस्य	पछु दमाई	३०७
	दलित महिला सदस्य	जनकला सार्की	३२३
	सदस्य	डवल बहादुर सार्की	३२४
	सदस्य	मान बहादुर बुढा	३२६

७.गौमूल गाउंपालिका

गौमूल गाउंपालिका बाजुरा जिल्लाको सदरमुकाम मार्तडी देखि उत्तर पश्चिम तर्फ रहेका साविकका दुइ वटा गा.वि.स. दहकोट र मानाकोट का साथै साविकको बडिमालिका नगरपालिकाको वार्ड नं. १ समेत समावेश गरी तयार पारिएको गाउंपालिका हो । क्षेत्रफलको हिसाबले यो गाउंपालिका दोस्रो ठुलो गाउंपालिका हो भने जनसंख्याका हिसाबले सबैभन्दा कम जनसंख्या भएको गाउंपालिका हो । यस गाउंपालिका भित्र रहेको गौमूल भन्ने स्थानबाट निस्केको पानी तल बग्दै जांदा बुढीगंगाको नामले चिनिन्छ, अर्थात् बुढीगंगा नदीको उद्गम स्थल गौमूलको नामबाट यस गाउंपालिकाको नामाकरण गरिएको छ । बाजुरा जिल्लाकै अग्लो लेक जेठी बहुरानीको लेक यस क्षेत्रमा पर्दछ । यस गाउंपालिकाको अधिकांश माथिल्लो भेगमा बर्षभरि नै हिमपात भइरहन्छ । यस गाउंपालिकालाई हालैमात्र सडकले छोएको भएपनि यातायातका सुविधाबाट यस क्षेत्रका बासिन्दाहरू बञ्चित नै छन् । अल्लो, भांगो र आलुको उत्पादनको लागि यो क्षेत्र प्रख्यात् मानिन्छ । यो क्षेत्र जिल्लाकै अत्यधिक जडिबुटी पाइने क्षेत्र पनि हो । यस क्षेत्रमा पाइने जडिबुटिहरूमा कटुकी, हत्ताजडी, गदार्नु, जटामासी, घुच्ची च्याउ, यार्सागुम्बा, शिलाजित आदि हुन् । अन्न बालीहरूमा जौं, मार्स्या, फांपर र कोदो यहांको प्रमुख उत्पादन मानिन्छ । यस क्षेत्रका बासिन्दाहरूको प्रमुख व्यवसाय भेडा बाख्रा पालन र जडिबुटी संकलन, ऊन उत्पादन, अल्लो र भांगो प्रशोधन गरी स्थानिय स्तरमै कपडा तयारी गरी राजधानी लगायत बिभिन्न शहरहरूमा निर्यात् गर्ने आदि रहेको पाइन्छ ।

क्षेत्रफलः ३१४.६६ वर्ग किलोमिटर **जनसंख्या**ः ८५१५

केन्द्रः साविकको मानाकोट गा.वि.स.को कार्यालय । **वडा संख्या**ः ६

सीमानाः

पुर्वः बुढीनन्दा न.पा. **पश्चिम**ः बझाङ जिल्ला

उत्तरः हिमाली गा.पा. र बझाङ जिल्ला **दक्षिण**ः बडिमालिका न.पा. र छेडेदह गा.पा.

शैक्षिक संस्था तथा सरकारी कार्यालयहरूको उपस्थितिः

गाउंपालिकाको कार्यालय	१	स्वास्थ्य चौकी	२
माध्यमिक विद्यालय	६	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०
आधारभूत विद्यालय	१७	इलाका वन कार्यालय	१
बालविकास	१६	पशु सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र	२

गौमूल गाउंपालिका
N
W
E
S
१
२
३
४
५
६
0 2 4 8 Kilometers

वार्ड अनुसार जनसांख्यिक अवस्था

साविक निकाय	हाल को वार्ड नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व	क्षेत्रफल
			महिला	पुरूष	जम्मा				
दहकोट गा.वि.स. ८,९	१	२२४	६५८	६५७	१३१५	५.८७	९९.८५	८.३५	१५७.४३
दहकोट गा.वि.स.५,६,७	२	३१०	८४४	८०१	१६४५	५.३१	९४.९१	२६.८८	६१.२०
दहकोट गा.वि.स.१,२,३,४	३	२७२	७५७	७२१	१४७८	५.४३	९५.२४	४६.९०	३१.५२
मानाकोट गा.वि.स.१,२,३,४,५	४	२८३	७८३	७२९	१५१२	५.३४	९३.१०	१६३.४८	९.२५
मानाकोट गा.वि.स.६,७,८,९	५	२०७	६१४	५६२	११७६	५.६८	९१.५३	२६.४०	४४.५४
बडिमालिका न.पा. १	६	२६४	६९३	६९६	१३८९	५.२६	१००.४३	१२९.६०	१०.७२
गा.पा.को जम्माः		**१५६०**	**४३४९**	**४१६६**	**८५१५**	**५.४६**	**९५.७९**	**२७.०६**	**३१४.६६**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार गौमुल गाउंपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा बढी जनसंख्या वार्ड न.२ मा रहेको छ र सबैभन्दा कम जनसंख्या वार्ड न.५ रहेको छ भने क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा ठूलो वार्ड न. १ रहेको छ र सबैभन्दा सानो वार्ड न. ४ रहेको छ ।

वार्ड अनुसार मतदान केन्द्र र मतदाता संख्या

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा मतदाता
		महिला	पुरूष	
१	अम्लीस मा.वि. अम्लीस	३६३	४१४	७७७
२	पदमपुर आधारभूत विद्यालय तल्दुगुन	४४५	४७८	९२३
३	बालविकास मा.वि. माझपाली	४३१	४४०	८७१

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा मतदाता
		महिला	पुरूष	
४	गाविस भवन मानाकोट	३४२	३६८	७१०
५	थला मा.वि. मानाकोट	३१५	३१२	६२७
६	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र घटमाना	३५०	३८३	७३३
जम्माः		**२२४६**	**२३९५**	**४६४१**

स्रोतः जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, बाजुरा ।

प्रमुख जातजाति अनुसार जनसंख्याको अवस्था

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	६७७९	७९.६१
२	कामी	८०२	९.४२
३	सार्की	४७८	५.६१
४	लुहार	३१२	३.६६
५	ब्राम्हण	१२६	१.४८
६	बादी	८	०.०९
७	मगर	३	०.०४
८	ठकुरी	३	०.०४
९	सन्यासी/दशनामी	२	०.०२
१०	केवट	१	०.०१
११	ब्राम्हण तराई	१	०.०१
१२	अन्य	०	०.००
जम्मा		**८५१५**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

धर्म अनुसार जनसंख्या

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	८५०७	९९.९१
२	सांकेतिक	४	०.०५
३	मैथली	२	०.०२

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
४	मगर	१	०.०१
५	हिन्दी	१	०.०१
जम्मा		**८५१५**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने बिभिन्न श्रोत हरूको प्रयोगकर्ताहरूको विवरण

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
सोलार	६२१	३९.८१
विद्युत	५२०	३३.३३
मट्टीतेल	०	०.००
अन्य	४१९	२६.८६
जम्मा	**१५६०**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्रोत अनुसार पिउने पानीको प्रयोग गर्ने परिवार

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
धारा/पाइप	११०२	७०.६४
मूल धारा	२७२	१७.४४
नदी/खोला	८८	५.६४
खुला ईनार/कुवा	८८	५.६४
ढाकिएको ईनार/कुवा	२	०.१३
अन्य	२	०.१३
थाहा नभएको	६	०.३८
जम्मा	**१५६०**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

खाना पकाउन प्रयोग गरिने ईन्धन प्रयोगकर्ताहरूको विवरण

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
काठ/दाउरा	१५५४	९९.६२
थाहा नभएको	६	०.३८
जम्मा	**१५६०**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्थानिय तह निर्वाचन २०७४ मा गौमूल गाउंपालिकाबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

गाउंपालिका प्रमुखः हरि बहादुर रोकाया **प्राप्त मतः** २२४०

गाउंपालिका उपप्रमुखः सिता रोकाया थापा **प्राप्त मतः** २२०१

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
वार्ड नं. १	वार्ड अध्यक्ष	बल बहादुर रोकाया	५९०
	महिला सदस्य	झिमी बोहरा	५९४
	दलित महिला सदस्य	किडी लुवार	५९३
	सदस्य	लाल बहादुर रोकाया	५८५
	सदस्य	हर्क बोहरा	५८३
वार्ड नं. २	वार्ड अध्यक्ष	चक्र बहादुर बोहरा	३८८
	महिला सदस्य	गिता बोहरा	४०२
	दलित महिला सदस्य	जमना चदारा	३९९
	सदस्य	धन सार्की	४००
	सदस्य	गोपाल बहादुर रोकाया	४०१
वार्ड नं. ३	वार्ड अध्यक्ष	मान बहादुर बोहरा	३८०
	महिला सदस्य	सिता कुमारी बोहरा	३६६
	दलित महिला सदस्य	पारू कामी	३७६
	सदस्य	धन बहादुर बोहरा	३७९
	सदस्य	धनलाल रोकाया	३७९

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
वार्ड नं. ४	वार्ड अध्यक्ष	विरेन्द्र बहादुर रोकाया	३२८
	महिला सदस्य	सेतु बुढा	३२५
	दलित महिला सदस्य	बेलु कामी	३२४
	सदस्य	अक्कल रोकाया	३२१
	सदस्य	ज्ञानु चदारा	३२३
वार्ड नं. ५	वार्ड अध्यक्ष	गणेश बहादुर रोकाया	२७८
	महिला सदस्य	खिना बुढा	२८५
	दलित महिला सदस्य	शारदा वि.क	२८१
	सदस्य	राम बहादुर रोकाया	२८०
	सदस्य	कलक बहादुर सिंह	२८२
वार्ड नं. ६	वार्ड अध्यक्ष	प्रकाश बहादुर रोकाया	२८८
	महिला सदस्य	अनीता रोकाया	२८५
	दलित महिला सदस्य	विमला लुहार (कामी)	२८२
	सदस्य	चक्र बहादुर रोकाया	२८३
	सदस्य	प्रेम कामी	२८३

८.हिमाली गाउंपालिका

बाजुरा जिल्लाकै अति विकट मानिने यो गाउंपालिका जिल्लाको उत्तरी भागमा अवस्थित छ । राज्य पुनर्संरचनाको क्रममा यसमा समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरू बिच्छिया गा.वि.स., रूगीन गा.वि.स. हुन भने बांधु गा.वि.स.का १ देखि ७ सम्मका वार्डहरू पनि छन् । क्षेत्रफलको हिसाबमा जिल्लाकै एक तिहाई भाग ओगटेको यो गाउंपालिका जनसंख्याको आधारमा दोस्रो सानो गाउंपालिका हो । यातायातको दृष्टिकोणले अति नै दुर्गम मानिने यो गाउंपालिकामा प्रायः बर्षभरिनै हिमपात भइ रहन्छ । अधिकांश हिमाली भूभाग रहेको यो गाउंपालिकाको माथिल्लो भेगका बासिन्दाहरूको प्रमुख व्यवसाय भेडा बाख्रा पालन रहेको छ । यस क्षेत्रको व्यापारिक केन्द्र भनेको बुढीनन्दा नगरपालिकामा अवस्थित कोल्टी बजार नै हो ।

क्षेत्रफलः ८३०.३३ वर्ग किलोमिटर **जनसंख्याः** ९२१४

केन्द्रः साविक बांधु गा.वि.स.को कार्यालय । **वडा संख्याः** ७

सीमानाः

पुर्वः हुम्ला जिल्ला **पश्चिमः** गौमूल गा.पा. र बझाङ जिल्ला

उत्तरः हुम्ला जिल्ला **दक्षिणः** बुढीनन्दा न.पा. र स्वामीकार्तिक गा.पा.

शैक्षिक संस्था तथा सरकारी कार्यालयहरूको उपस्थितिः

गाउंपालिकाको कार्यालय	१	स्वास्थ्य चौकी	२
क्याम्पस	०	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०
माध्यमिक विद्यालय	४	कृषि केन्द्र/उपकेन्द्र	०
आधारभूत विद्यालय	१९	इलाका वन कार्यालय	१
बालविकास	१६	पशु सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र	१
निजी विद्यालय	१		

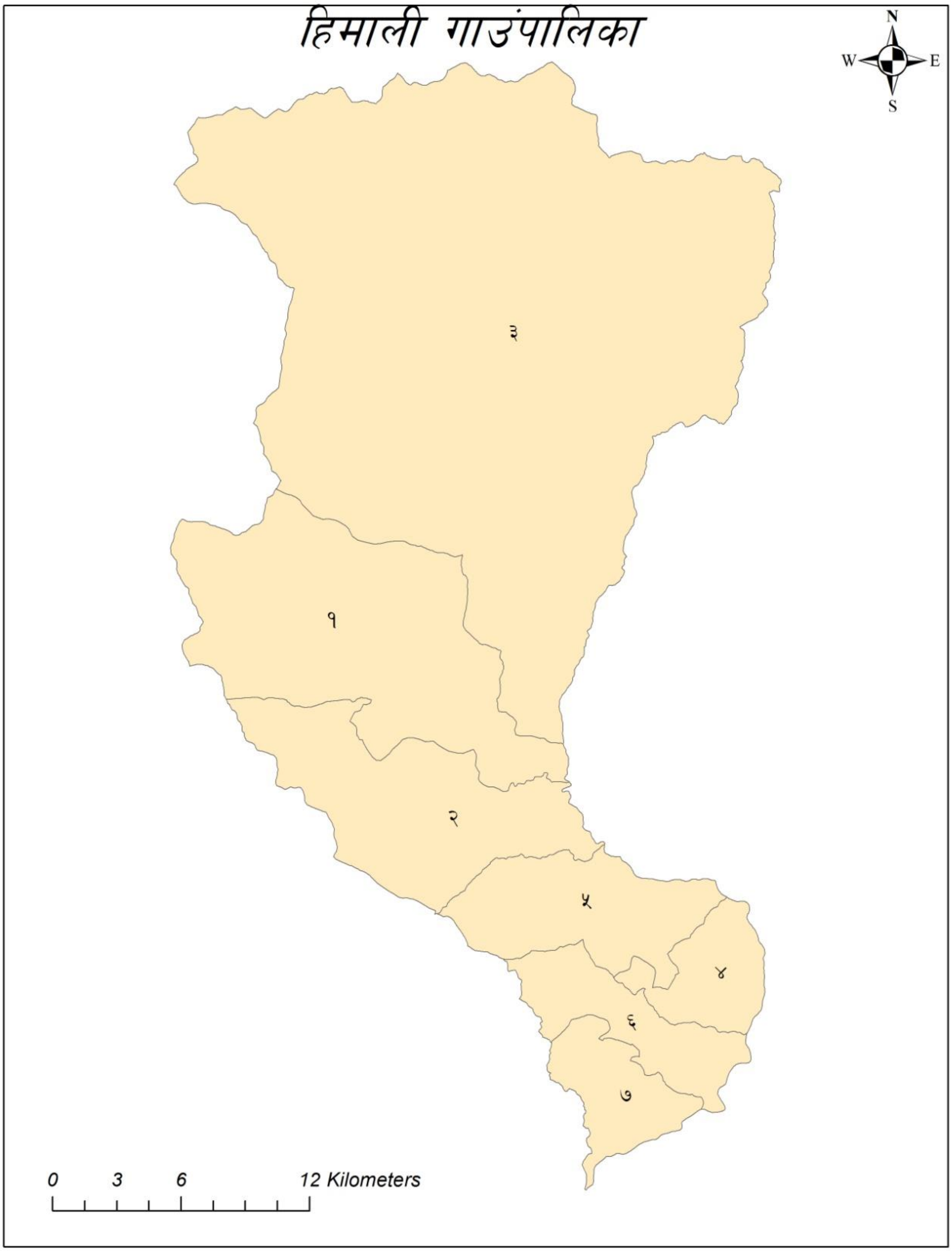
हिमाली गाउंपालिका
N
W
E
S
३
१
२
५
४
६
७
0
3
6
12 Kilometers

वार्ड अनुसार जनसांख्यिक अवस्था

साविक निकाय	हाल को वार्ड नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व	क्षेत्रफल
			महिला	पुरूष	जम्मा				
बिच्छिया गा.वि.स. ४,५,६	१	१८९	४७३	५०९	९८२	५.२०	१०७.६१	७.५३	१३०.४८
बिच्छिया गा.वि.स. ७,८,९	२	१६३	४११	५१४	९२५	५.६७	१२५.०६	११.५५	८०.०८
बिच्छिया गा.वि.स. १,२,३	३	१५५	४१६	४००	८१६	५.२६	९६.१५	१.६८	४८६.८५
रूगीन गा.वि.स. १,२,३,४	४	२२७	६३०	६०५	१२३५	५.४४	९६.०३	५०.१५	२४.६२
रूगीन गा.वि.स. ५,६,७,८,९	५	२९५	८२०	८५९	१६७९	५.६९	१०४.७६	३३.७७	४९.७२
बांधु गा.वि.स. १,२,३,४,५	६	५२४	१४३४	१३६४	२७९८	५.३४	९५.१२	८५.४३	३२.७५
बांधु गा.वि.स. ६,७	७	१६९	४०५	३७४	७७९	४.६१	९२.३५	३०.१७	२५.८२
गा.पा.को जम्माः		**१७२२**	**४५८९**	**४६२५**	**९२१४**	**५.३५**	**१००.७८**	**११.१०**	**८३०.३३**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार हिमाली गाउंपालिकाको कुल जनसंख्याको सबैभन्दा बढी जनसंख्या वार्ड न.६ मा रहेको छ र वार्ड न. ७ मा सबैभन्दा कम जनसंख्या रहेको छ भने क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा ठूलो वार्ड न. ३ रहेको छ र सबैभन्दा सानो वार्ड न. ४ रहेको छ ।

वार्ड अनुसार मतदान केन्द्र र मतदाता संख्या

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा मतदाता
		महिला	पुरूष	
१	विच्छया मा.वि. विच्छया	२००	२६४	४६४
२	ठुलाकोट मा.वि., कोट	१९९	२४७	४४६
३	गंगा आधारभूत विद्यालय,बौडी	१५९	१८३	३४२
४	शैलेश्वरी मा.वि. फैती	३४२	३७९	७२१
५	मंगलमय आ.वि. नदापाटा	४१३	४३२	८४५
६	बडिमालिका मा.वि. धिम	६३०	६६९	१२९९
७	जनता आ.वि. बाँधु	२३३	२२८	४६१
जम्माः		**२१७६**	**२४०२**	**४५७८**

प्रमुख जातजाति अनुसार जनसंख्याको अवस्था

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	५३११	५७.५५
२	ब्राम्हण	११३४	१२.२९
३	सार्की	८६९	९.४२
४	ठकुरी	४८५	५.२६
५	लुहार	३२७	३.५४
६	भोटे	२९४	३.१९
७	कामी	२५१	२.७२
८	दमाई/ढोली	२०८	२.२५
९	दलित अन्य	१२०	१.३०
१०	तामाङ	७६	०.८२
११	तेली	५६	०.६१
१२	अन्य	९८	१.०६
जम्मा		**९२२९**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

धर्म अनुसार जनसंख्या

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	८८५२	९५.९२
२	शेर्पा	२८०	३.०३
३	तामाङ	७६	०.८२
४	मैथली	१३	०.१४
५	भोजपुरी	५	०.०५
६	सांकेतिक	२	०.०२
७	थारू	१	०.०१
जम्मा		**९२२९**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

बत्ती बाल्न प्रयोग हुने बिभिन्न श्रोतका प्रयोगकर्ताको विवरण

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
सोलार	६०८	३५.३१
विद्युत	१४७	८.५४
मट्टीतेल	२९	१.६८
अन्य	९३८	५४.४७
जम्मा	**१७२२**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्रोत अनुसार पिउने पानीको प्रयोग गर्ने परिवार

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
धारा/पाइप	७५२	४३.६७
मूल धारा	८५५	४९.६५
नदी/खोला	६७	३.८९
खुला ईनार/कुवा	१९	१.१०

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
ढाकिएको ईनार/कुवा	१	०.०६
थाहा नभएको	२८	१.६३
जम्मा	**१७२२**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

खाना पकाउन प्रयोग गरिने विभिन्न ईन्धनहरूको प्रयोगकर्ता विवरण

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	**प्रतिशत**
काठ/दाउरा	१६९१	९८.२०
बायो ग्यास	३	०.१७
थाहा नभएको	२८	१.६३
जम्मा	**१७२२**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्थानिय तह निर्वाचन २०७४ मा हिमाली गाउँपालिकाबाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

गाउंपालिका प्रमुखः गोबिन्द बहादुर मल्ल **प्राप्त मतः** १७७६

गाउंपालिका उपप्रमुखः चन्द्र देवी बुढा **प्राप्त मतः** १६७३

वार्ड नं.	**पद**	**नाम, थर**	**प्राप्त मत**
वार्ड नं. १	वार्ड अध्यक्ष	लाल जित थापा	१६४
	महिला सदस्य	सुनतोसा थापा	१५५
	दलित महिला सदस्य	उम्मेदवार नभएको	०
	सदस्य	उब्जन थापा	१६२
	सदस्य	रत्न बोहरा	१५८
वार्ड नं. २	वार्ड अध्यक्ष	धनरूप बुढा	२५२
	महिला सदस्य	गौरा खड्का	२५१
	दलित महिला सदस्य	उम्मेदवार नभएको	०

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	सदस्य	बाँच बोहरा	२५१
	सदस्य	बाँच लाल बुढा	२४९
वार्ड नं. ३	वार्ड अध्यक्ष	ध्याने रोकाया	१४४
	महिला सदस्य	मन कला रोकाया	१३६
	दलित महिला सदस्य	विन कली सुनार	१४०
	सदस्य	जगत लाल लामा	१४२
	सदस्य	दान सिंह रोकाया	१४७
वार्ड नं. ४	वार्ड अध्यक्ष	रमेश वि.क	३४२
	महिला सदस्य	रिठली पाण्डे	३२७
	दलित महिला सदस्य	रत्ना ल्वार	३६१
	सदस्य	देठ बहादुर भण्डारी	३४७
	सदस्य	गोकुल बहादुर मल्ल	३४५
वार्ड नं. ५	वार्ड अध्यक्ष	अम्म लाल कार्की	३६६
	महिला सदस्य	पदमकला बुढ थापा	३६४
	दलित महिला सदस्य	रंगदरा सार्की	३५५
	सदस्य	बिर बहादुर बुढा	३४७
	सदस्य	दलवीर बुढ थापा	३५२
वार्ड नं. ६	वार्ड अध्यक्ष	सुरेन्द्र बहादुर मल्ल	४७१
	महिला सदस्य	सपुरा रावत	४८५
	दलित महिला सदस्य	बुची सार्की	४७९
	सदस्य	धर्म ऋषि उपाध्याय	४७७
	सदस्य	गोरख बहादुर रोकाया	४७२
वार्ड नं. ७	वार्ड अध्यक्ष	जय बहादुर अधिकारी	१८६
	महिला सदस्य	नामसरा उपाध्याय	१९०
	दलित महिला सदस्य	बाँचु नेपाली	१९१
	सदस्य	अर्जुन बहादुर शाही	२०४
	सदस्य	बिरू सार्की	१८७

९.स्वामीकार्तिक गाउंपालिका

कर्णाली पारी रहेको बाजुरा जिल्लाको एक मात्र यो गाउंपालिकाको नाम स्वामीकार्तिक देवताका नामबाट रहेको छ । कर्णाली पारीका बाजुरा जिल्लाका तीन वटा साविकका गा.वि.स.हरू साप्पाटा जुकोट र वाई मिलाएर यो गाउंपालिकाको निर्माण गरिएको हो । पादुका धाम र नैनाल गुफा यस क्षेत्रका प्रमुख धार्मिक गन्तव्यहरू हुन् । यस गाउंपालिकाको निकटतम प्रमुख बजार बुढीनन्दा गाउंपालिकाको कोल्टी बजार नै हो । जनसंख्याको हिसाबले यो दोस्रो ठुलो गाउंपालिका हो भने क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा सानो गाउंपालिका हो ।

क्षेत्रफलः ११०.५५ वर्ग किलोमिटर

जनसंख्याः १२७८४

केन्द्रः साविक वाई गा.वि.स.को कार्यालय ।

वडा संख्याः ५

सीमानाः

पुर्वः मुगु जिल्ला र कालिकोट जिल्ला

पश्चिमः पाण्डवगुफा गा.पा.

उत्तरः हिमाली गा.पा.

दक्षिणः कालिकोट जिल्ला

शैक्षिक संस्था तथा सरकारी कार्यालयहरूको उपस्थितिः

गाउंपालिकाको कार्यालय	१	स्वास्थ्य चौकी	३
क्याम्पस	०	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०
माध्यमिक विद्यालय	६	कृषि केन्द्र/उपकेन्द्र	०
आधारभूत विद्यालय	२०	इलाका वन कार्यालय	१
बालविकास	२४	पशु सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र	१
निजी विद्यालय	२		

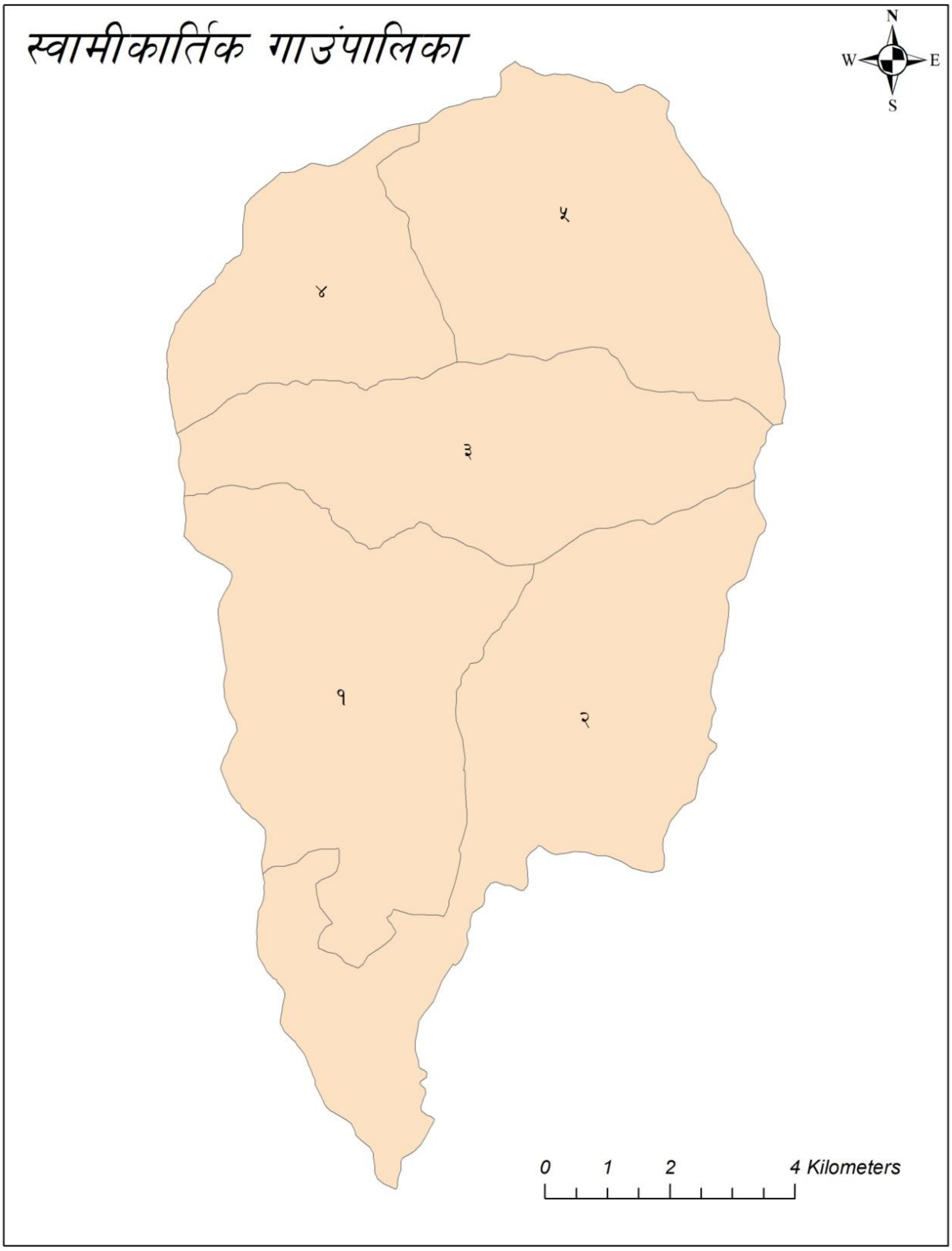

स्वामीकार्तिक गाउंपालिका
N
W
E
S
५
४
३
१
२
0 1 2 4 Kilometers

वार्ड अनुसार जनसांख्यिक अवस्था

साविक निकाय	हालको वार्ड नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व	क्षेत्रफल
			महिला	पुरूष	जम्मा				
साप्पटा गा.वि.स. १,२,३,९	१	५७९	१७९७	१७१०	३५०७	६.०६	९५.१६	१४१.२६	२४.८३
साप्पटा गा.वि.स. ४,५,६,७,८	२	४१९	१३४२	१३२२	२६६४	६.३६	९८.५१	९०.४६	२९.४५
जुकोट गा.वि.स.	३	५९७	१६१७	१६१३	३२३०	५.४१	९९.७५	१५५.२१	२०.८१
वाई गा.वि.स. ५,६,७,८,९	४	३७४	१०५१	९२०	१९७१	५.२७	८७.५४	१५८.२८	१२.४५
वाई गा.वि.स. १,२,३,४	५	२५४	७५१	६६१	१४१२	५.५६	८८.०२	६१.३७	२३.०१
गा.पा.को जम्माः		**२२२३**	**६५५८**	**६२२६**	**१२७८४**	**५.७५**	**९४.९४**	**११५.६४**	**११०.५५**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

माथिको तालिका अनुसार स्वामिकार्तिक गाउंपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये वार्ड न. १ मा सबैभन्दा बढी जनसंख्या रहेको छ र सबैभन्दा कम वार्ड न. ५ मा रहेको छ भने क्षेत्रफलको हिसाबले वार्ड न. २ सबैभन्दा ठूलो वार्ड हो र वार्ड न. ४ सबैभन्दा सानो वार्ड हो

वार्ड वाइज मतदान केन्द्र र मतदाता संख्या

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा मतदाता
		महिला	पुरूष	
१	भगवती प्रा.वि. रूडी	६७९	७८०	१४५९
२	विन्दाशैनी आ.वि. फयालगाउँ	५५३	६५५	१२०८
३	साविक गाविस भवन जुकोट	८३४	९६९	१८०३

वार्ड नं.	मतदान केन्द्र	मतदाता		जम्मा मतदाता
		महिला	पुरूष	
४	स्वामीकार्तिक मा.वि. वाई	५८०	५९७	११७७
५	भैरवनाथ मा.वि. जेरा	२५१	३५४	६०५
जम्माः		**२८९७**	**३३५५**	**६२५२**

स्रोतः जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, बाजुरा ।

प्रमुख जातजाति अनुसार जनसंख्याको अवस्था

क्र.सं.	प्रमुख जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	५४४३	४२.५६
२	कामी	२७०७	२१.१६
३	ठकुरी	१९४९	१५.२४
४	ब्राम्हण	१६५०	१२.९०
५	दमाई/ढोली	३७०	२.८९
६	सन्यासी/दशनामी	३६३	२.८४
७	लुहार	१४३	१.१२
८	सार्की	११६	०.९१
९	कुमाल	३६	०.२८
१०	यादव	२	०.०२
११	लिम्बु	२	०.०२
१२	अन्य	९	०.०७
जम्मा		**१२७९०**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

धर्म अनुसार जनसंख्या

क्र.सं.	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	१२७८३	९९.९५
२	मैथली	६	०.०५
३	डोटेली	१	०.०१
जम्मा		**१२७९०**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने स्रोत हरूको विवरण

उज्यालोको श्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
सोलार	७४२	३३.३८
विद्युत	६	०.२७
मट्टीतेल	४	०.१८
अन्य	१४७१	६६.१७
जम्मा	**२२२३**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्रोत अनुसार पिउने पानीको प्रयोग गर्ने परिवार

पानीको स्रोत	लाभान्वित परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
धारा/पाइप	१४९३	६७.१६
मूल धारा	५७२	२५.७३
नदी/खोला	११०	४.९५
खुला ईनार/कुवा	१८	०.८१
ढाकिएको ईनार/कुवा	६	०.२७
ट्युबेल/हाते पम्प	१	०.०४
थाहा नभएको	२३	१.०३
जम्मा	**२२२३**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

खाना पकाउन प्रयोग हुने विभिन्न ईन्धनहरूको प्रयोगकर्ताहरूको विवरण

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
काठ/दाउरा	२१९१	९८.५६

श्रोतहरू	परिवार	
	संख्या	प्रतिशत
बायो ग्यास	६	०.२७
मट्टीतेल	२	०.०९
एल.पी. ग्यास	१	०.०४
थाहा नभएको	२३	१.०३
जम्मा	**२२२३**	**१००**

स्रोतः रा.ज.ग. २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग ।

स्थानिय तह निर्वाचन २०७४ मा स्वामिकार्तिक गाउँपालिकाबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

गाउंपालिका प्रमुखः चिरन्जिवी शाही **प्राप्त मतः** २४५९

गाउंपालिका उपप्रमुखः मिमा बुढा **प्राप्त मतः** २३६०

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
वार्ड नं. १	वार्ड अध्यक्ष	जनक बहादुर रोकाया	४७९
	महिला सदस्य	पर्वा धामी	४३७
	दलित महिला सदस्य	रजना वि.क.	४५९
	सदस्य	राम बहादुर रावल	४२४
	सदस्य	जय मनि रावल	३७२
वार्ड नं. २	वार्ड अध्यक्ष	विष्णु बहादुर बुढा	४४५
	महिला सदस्य	घुगुरी न्यौपाने	४२८
	दलित महिला सदस्य	अमृता दमाई	४७२
	सदस्य	संग्राम भण्डारी	४१५
	सदस्य	मनिकेश बुढा	४०१
वार्ड नं. ३	वार्ड अध्यक्ष	विरजीत कटेल	७१४
	महिला सदस्य	जन्म महतारा	७९५
	दलित महिला सदस्य	उम्मेदवार नभएको	०
	सदस्य	नन्द बहादुर शाही	८१०

वार्ड नं.	पद	नाम, थर	प्राप्त मत
	सदस्य	रंगमान शाही	७६०
वार्ड नं. ४	वार्ड अध्यक्ष	काँसि राम कैला	४१७
	महिला सदस्य	जर्मा कठायत	४२४
	दलित महिला सदस्य	पदम कला लोहार	४२५
	सदस्य	संग्राम कैला	४३८
	सदस्य	समुन्द बुढा	४२४
वार्ड नं. ५	वार्ड अध्यक्ष	विष्णु बहादुर शाही	३२३
	महिला सदस्य	शिबु शाही	३२४
	दलित महिला सदस्य	थुमा भुल	३२७
	सदस्य	सिंह बहादुर महतारा	३२४
	सदस्य	नेत्र बहादुर शाही	३२५

अनुसूचीहरू

<u>अनुसूची १</u>

अवधारणा तथा परिभाषाः

१. साक्षरता दरः पांच बर्ष वा सो भन्दा बढी उमेर समूहका जुनसुकै भाषामा लेख्न र पढ्न जान्ने कुल जनसंख्या र सोही उमेर समूहका कुल जनसंख्याको अनुपात नै साक्षरता दर हो । यस सूचकलाई प्रतिशतमा व्यक्ता गरिन्छ ।

२. कुल आश्रित अनुपातः १४ बर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको जनसंख्या र ६० बर्ष वा सो बढी उमेर समूहका बृध्दबृध्दा हरूको जनसंख्याको योग र १५ देखि ५९ बर्ष उमेर समूहका जनसंख्याको अनुपात । यस सूचकलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

३. बाल आश्रित अनुपातः चौध बर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको जनसंख्या र १५ देखि ५९ बर्ष उमेर समूहका जनसंख्याको अनुपात । यस सूचककलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

४. बृध्द आश्रित अनुपातः ६० बर्ष वा सो बढी उमेर समूहका बृध्दबृध्दाहरूको जनसंख्या र १५ देखि ५९ बर्ष उमेर समूहका जनसंख्याको अनुपात । यस सूचकलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।

५. प्रतिव्यक्ति आयः राष्ट्रिय आय र मध्य वर्षको जनसंख्याको अनुपात ।

६. परिवारको औसत साइजः हरेक अलग परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने सदस्यहरूको औसत संख्या ।

७. जनघनत्वः प्रति वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा अक्सर बसोबास गर्ने व्यक्तिहरूको संख्या जनाउने सूचक जस्ले जमीनमा जनसंख्याको चाप व्यक्त गर्दछ ।

८. लैंगिक अनुपातः प्रति सय महिलामा पुरूषको संख्या व्यक्त गर्ने सूचक ।

अनुसूची २

जिल्ला सदरमुकाम अवस्थित कार्यालयहरूको विवरण

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	पद	का.प्र.को नाम, थर	टेलिफोन नं.
१	जिल्ला अदालत	मा.जि.न्या	मा. हेम बहादुर सेन	०९७५४१०१६
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्र.जि.अ.	देवेन्द्र लामिछाने	०९७५४११२५
३	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	स्था.वि.अ.	प्रकाश राज पौडेल	०९७५४१०२४
४	श्री समरजीत गुल्म	सेनानी	दिवाकर रायमाझी	०९७५४१०२५
५	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.ना.उ.	दल बहादुर बोगटी	०९७५४११३०
६	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	ब.प.चिकित्सक	डा. जीवानन्द जोशी	०९७५४१०६४
७	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	जि.शि.अ.	नगेन्द्र प्रसाद रेग्मी	०९७५४१०३५
८	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	जि.स्वा.प्र.	डा. रूपचन्द्र विश्वकर्मा	०९७५४११५५
९	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	ब.कृ.वि.अ.	डा. रामकृष्ण श्रेष्ठ	०९७५४१०१४
१०	जिल्ला बन कार्यालय	जि.ब.अधिकृत	दान बहादुर श्रेष्ठ	०९७५४१००६
११	कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालय	को.नियन्त्रक	धन बहादुर बिष्ट	०९७५४१०११
१२	तथ्यांक कार्यालय	त.अ.	खेमराज भट्ट	०९७५४१०१९
१३	जिल्ला हुलाक कार्यालय	नि.हु.अ.	जंगवीर सुनार	०९७५४१०४६
१४	जिल्ला आयुर्वेदिक कार्यालय	क.नि.	गणेश यादव	०९७५४११०६
१५	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	जि.नि.अ.	सुभद्रा शर्मा गौतम	०९७५४१००८
१६	मालपोत कार्यालय	नि. का.प्र.	हिरालाल गिरी	०९७५४१०१७
१७	नापी कार्यालय	नि.का.प्र.	उत्तमबाबु भण्डारी	०९७५४१०७८
१८	कारागार शाखा	नि.जेलर	रामसेवक कुर्मी	०९७५४१०२०
१९	खा. तथा सरसफाई स. डि.	सव डि.ई.	कृष्ण बहादुर बोगटी	०९७५४१००९

क्र. सं.	कार्यालयको नाम	पद	का.प्र.को नाम, थर	टेलिफोन नं.
	कार्यालय			
२०	सरकारी वकीलको कार्यालय	जि.न्या.व.	फटिक राज मुडभरी	०९७५४१०१८
२१	जिल्ला पौष्टिक आहार कार्यक्रम	का.प्र.	विजय कुमार ठाकुर	०९७५४१०२८
२२	घरेलु तथा साना उद्योग समिति	का.प्र.	नर बहादुर खड्का	०९७५४१०४१
२३	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	जि.ई.	जंग बहादुर थापा	०९७५४१०५१
२४	बडिमालिका न.पा.	नि.का.अ.	त्रिलोक चन्द	०९७५४१०६७
२५	नेपाल टेलिकम	का.प्र.	माधव प्रसाद जोशी	०९७५४११०८
२६	रा.बा.बैंक	प्रबन्धक	बल बहादुर थापा	०९७५४११५२
२७	नेपाल खाद्य संस्थान	शा.प्र.	मेखराज ओझा	०९७५४१०६६
२८	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	म.वि.अ.	कमला शाही	०९७५४११००
२९	राष्टिय अनुसन्धान कार्यालय	अ.अ.	ठाकुर प्रसाद के.सी.	०९७५४११३३
३०	बाजुरा क्याम्पस	क्या.प्र.	सुरेश प्रसाद पण्डित	०९७५४११७५
३१	जिल्ला खेलकुद विकास समिति	का.प्र.	लक्ष्मी बडुवाल	०९७५४११८७
३२	मालिका उ.मा.वि.	प्र.अ.	शुभराज पाध्या	०९७५४१०५ ५
३३	सिंचाई विकास सव डि.कार्यालय	स.डि.प्र.	छविराज जोशी	०९७५४११५०
३४	जिल्ला भु संरक्षण कार्यालय	का.प्र.	खेमराज रेग्मी	०९७५४११३२
३५	कृषि विकास बैंक	प्रबन्धक	खगराज जोशी	०९७५४१०२१

अनुसूची ३

तथ्यांक कार्यालय, बाजुरामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	पद	नाम/थर	स्थायी ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१	तथ्यांक अधिकृत	खेमराज भट्ट	भीमदत्त नगरपालिका १७, कञ्चनपुर	९८५८४२५०१९
२	सुपरिवेक्षक	जगदिशप्रसाद भट्‌ट	कृष्णपुर न.पा. २, कञ्चनपुर	९८४८७८२११४
३	गणक	प्रमोद कुमार मण्डल	शहीदनगर न.पा. ७, धनुषा	९८०७८७१३२६
४	गणक	रिक्त		
५	सह लेखापाल	रिक्त		
६	खरिदार	दिवाकर भट्ट	जोराइल गा.पा. ४, डोटी	९८४८५५८२०९
७	खरिदार	गणेश दहाल	धनगढी उप महानगरपालिका ५, कैलाली	९८४८४६७५२५
८	कार्यालय सहयोगी	दिल बहादुर बिष्ट	बडिमालिका न.पा.९, बाजुरा	९७४९०४७७०३
९	कार्यालय सहयोगी	सुर्य बिष्ट	बडिमालिका न.पा.९, बाजुरा	९८४८४८०३११

अनुसूची ४

तथ्यांक ऐन २०१५

लालमोहर सदर मिति	नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित मिति
२०१५।८।१०	२०१५।८।१८

संशोधन गर्ने ऐन	**लालमोहर र प्रकाशन मिति**
१. तथ्यांक संशोधन ऐन २०१८	२०१८।९।१३
२. केही नेपाल कानुन संशोधन र पुन व्यवस्थापन ऐन,२०२०	२०२०।११।१६
३. संक्षिप्त कार्यविधि ऐन २०२८	२०२८।१२।२०
४. तथ्यांक (दोस्रो संशोधन) ऐन, २०३०	२०३०।१२।११
५. न्याय प्रशासन सुधार ऐन, २०३१	२०३१।४।१८
६. न्याय प्रशासन सुधार (चौथो संशोधन) ऐन, २०४३ २०४३।७।२४	
७. न्याय प्रशासन ऐन, २०४८	२०४८।२।१६
	प्रमाणीकरण र प्रकाशन मिति
८. गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६	२०६६।१०।१७

२०१५ सालको ऐन नं २०

तथ्यांक संकलन गर्ने सुविधा प्राप्त गर्नको निमित्त बनेको ऐन

जनतालाई अधिक मात्रामा ठोस हित हुने नीति निर्धारण गर्न सरकारी, सरकारी विभागहरूको प्रशासकीय निपुण्णता बढाउन र मुलुकको आर्थिक गतिविधि बारे यथार्थ ज्ञान प्राप्त गर्न नेपाल सरकारलाई यथार्थ आधार चाहिएको र त्यस्तो आधार जुटाउन तथ्यांक संकलन सम्बन्धी सुविधाको व्यवस्था गर्न र तथ्यांक संकलन, सङ्ग्रह, प्रकाशन र विश्लेषण गर्ने कामको निमित्त एक केन्द्रीय विभागकाको स्थापना गरी शान्ति र व्यवस्था एवं सर्वसाधारण जनताको सुविधा र आर्थिक हित कायम राख्न वाञ्छनीय भएकोले श्री ५ महाराजधिराजबाट मन्त्रिपरिषदका सल्लाह अनुसार यो ऐन बनाई जारी गरिबक्सेको छ ।

१. <u>संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः</u>

(१) यस ऐनको नाम "तथ्यांक ऐन, २०१५" रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल भर मुलुकमा लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन तुरून्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. <u>परिभाषा</u>ः विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा –

क. "अधिकार प्राप्त अधिकृत" भन्नाले यो ऐन अन्तर्गत संकलन गर्नु पर्ने तथ्यांक र खबरको विवरण संकलन गर्न सुचित आदेशद्वारा अधिकार दिइएको अधिकृत सम्झनु पर्छ ।

ख. "महानिर्देशक" भन्नाले नेपाल सरकारबाट नियुक्त केन्द्रीय तथ्यांक विभागको महानिर्देशक सम्झनु पर्छ ।

ग. "सूचित आदेश" भन्नाले नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित आदेश सम्झनु पर्छ ।

घ. "विभागका अधिकृत" भन्नाले तोकिए बमोजिम केन्द्रीय तथ्यांक विभागको अधिकृत भनी नियुक्त भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

ङ. "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिमको" भन्नाले यो ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिमको सम्झनु पर्छ ।

३. <u>विवरण दाखिल गराउने अधिकारः</u> नेपाल सरकारले सूचित आदेशद्वारा कुनै वर्गको व्यक्तिहरूको भोग चलन वा नियन्त्रणमा रहेको सोही आदेशमा तोकिएको कुरा सम्बन्धी तोकिएको खबर लगत र तथ्यांकको तोकिएको ढाँचाको विवरण तोकिएको समयमा महानिर्देशक छेउ दाखिल गर्न त्यस्तो व्यक्तिलाई आदेश गर्न सक्छ ।

४. <u>तथ्यांक संकलन गर्न निर्देश गर्ने अधिकारः</u>

१) नेपाल सरकारले सूचित आदेशद्वारा यस दफामा लेखिए बमोजिम कुनै कुराको सम्बन्धमा तथ्यांक संकलन गर्न निर्देश गर्न सक्छ ।

(२) उपदफा (१) अन्तर्गत निकालिएको आदेशद्वारा देहाय बमोजिम गर्न सकिने छः

क) संकलन गर्नु पर्ने खबरको लगत तोक्ने,

ख) त्यस्तो खबर संकलन गर्ने कामको निमित्त अधिकार प्राप्त अधिकृतहरू नियुत्त वा मनोनित गर्ने, तिनिहरूको काम, कर्तव्य र अधिकारहरू तोक्ने र त्यस्तो काम, कर्तव्य र अधिकारहरू प्रयोग तथा पालन गर्दा तिनीहरूले अपनाउनु पर्ने कार्यविधि तोक्ने, र

ग) त्यस्तो आदेश अन्तर्गत संकलन गर्न पर्ने तथ्यांक सुबिधापूर्वक संकलन गर्नको निमित्त नेपाल सरकारको विचारमा अवश्यक देखिएका वा आकस्मिक अरू सबै कुराहरूको व्यवस्था ।

५. <u>विवरण दाखिल गराउने महानिर्देशकको अधिकारः</u> महानिर्देशकले आफैँ वा अरू कुनै अधिकृतद्वारा कुनै व्यक्ति छेउ लिखित सूचना पठाई तोकिएको कुरा सम्बन्धी तोकिएको खवर, लगत र तथ्यांकको तोकिएको ढाँचाको विवरण तोकिएको समयमा आफू छेउ दाखिला गर्न त्यस्तो व्यक्तिलाई आदेश गर्न सक्छ ।

६<u>. रेकर्ड जाँच्ने अधिकारः</u> महानिर्देशक वा निजको अधिकारक्षेत्र भित्र रही काम गर्ने कुनै अधिकार प्राप्त अधिकृत वा निजद्वारा दफा ५ अन्तर्गत लिखित रूपमा अधिकार पाएको कुनै अधिकृतले दफा ३ वा दफा ४ अन्तर्गतको आदेश वा दफा ५ अन्तर्गतको सूचनामा तोकिएको कुनै कुराको सम्बन्धमा तथ्यांक संकलन गर्ने प्रायोजनको निमित्त वा त्यस्तो आदेश वा सूचना अन्तर्गत दाखिल भएको कुनै लगत विवरण वा खवर साँचो हो होइन भन्ने कुराको जाँचको निमित्त देहाय बमोजिम हुनेछः–

क) कुनै खबर वा विवरण दाखिल गर्नु पर्ने कर्तव्य भएका कुनै व्यक्तिको भोग चलन वा नियन्त्रणमा रहेको कुनै घर जग्गामा पूर्वसूचना दिइ मनासिब माफिकको समयमा प्रवेश गर्ने,

ख) त्यस्तो व्यक्तिको भोग चलन वा नियन्त्रणमा रहेको कुनै लिखत वा चीज आफू छेउ पेश गर्ने आदेश दिन र त्यसको जाँच गर्न, र

ग) यो ऐन अन्तर्गत संकलन गर्नु पर्ने तथ्यांक सम्बन्धी कुनै खबर कुनै व्यक्तिलाई थाहा छ भन्ने मनासिब माफिकको विश्वास भएमा निजसंग कुनै प्रश्न सोध्ने ।

७. <u>विवरण माग्ने अधिकारः</u> महानिर्देशकले नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाद्वारा सोही सूचनामा तोकिएको कुरा सम्बन्धी तोकिए बमोजिमको खबर वा तथ्यांकको तोकिएको ढाँचाको विवरण तोकिएको समयमा आफू छेउ दाखिल गर्न कुनै वर्गको व्यक्तिलाई अनुरोध गर्न सक्छ ।

७.क) **<u>तथ्यांक संकलन गर्न केन्द्रीय तथ्यांक विभागको स्वीकृति प्राप्त गर्नु पर्नेः</u>** **१)** कुनै सरकारी कार्यालय, सरकारी स्वामित्व भएको वा यस उद्देश्यको लागि सरकारी सहायता प्राप्त संस्था वा विदेशी व्यक्ति वा संस्थाले व्यावसायिक उद्देश्यले कुनै आर्थिक कुराको लगत,

खबर वा तथ्यांक संकलन गर्न चाहेमा केन्द्रीय तथ्यांक विभागबाट स्वीकृति प्राप्त गर्नु पर्छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तथ्यांक संकलन गर्नको निमित्त स्वीकृति प्राप्त गर्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले सम्बन्धित तथ्यांक संकलन गर्नु परेको कारण सो संकलन गरिने इलाका संकलन गर्दा अपनाइने प्रणाली वा कार्यक्रमको सम्बन्धमा विस्तृत विवरण केन्द्रीय तथ्यांक विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको तथ्यांक संकलन गर्न मनासिब देखिएमा केन्द्रीय तथ्यांक विभागले स्वीकृति दिनेछ र त्यसरी स्वीकृति दिदा सो विभागले तथ्यांक संकलन गर्दा अपनाउनु पर्ने प्रणाली र आवश्यक देखिएका अन्य शर्त समेत तोकिदिन सक्नेछ ।

७.ख) तथ्यांकलाई प्रयोग वा प्रकाशित गर्नु अघि प्रमाणित गराउनु पर्नेः (१) दफा ७क) बमोजिम तथ्यांक संकलन गर्न स्वीकृती प्राप्त गर्ने व्यक्ति वा संस्थाले तथ्यांक संकलन गरी त्यसलाई प्रयोगमा ल्याउन वा प्रकाशित गर्नु अघि केन्द्रीय तथ्यांक विभागबाट गराउनु पर्छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तथ्यांक प्रमाणित गर्दा केन्द्रीय तथ्यांक विभागले कुनै खर्च व्यहोर्नु पर्ने भए त्यस्तो खर्च समेत तथ्यांक प्रमाणित गराउन चाहने व्यक्ति वा संस्थाले केन्द्रीय तथ्यांक विभागलाई बुझाउनु पर्नेछ ।

(३) केन्द्रीय तथ्यांक विभागको स्वीकृति प्राप्त नगरी कुनै तथ्यांक विदेशी व्यक्ति, संस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थालाई उपलब्ध गराउनु हुँदैन ।

८) खबर वा विवरणको प्रकाशनमा प्रतिबन्धः (१) दफा ३ वा दफा ४ वा दफा ५ वा दफा ६ वा दफा ७ अन्तर्गत दाखिल भएको वा प्राप्त गरिएको वा तयार भएको कुनै व्यक्तिगत वा कुनै परिवार वा फर्म वा कम्पनी सम्बन्धी विवरण वा खबर वा त्यसको कुनै अंश सो खबर वा विबरण दिने व्यक्तिको वा निजद्वारा अधिकार प्राप्त प्रतिनिधिको लिखित स्विकृति बिना महानिर्देशक वा विभागको अधिकृत बाहेक अरू कसैलाई प्रत्यक्ष रूपबाट देखाउन वा प्रकाशित गर्न हुदैन ।

(२) यो ऐन अन्तर्गत मुद्दा चलाउने प्रायोजनको निमित्त त्यस्तो विवरण अदालतमा पेश गर्नमा उपदफा (१) ले बाधा पुरयाउने छैन ।

९. <u>सजायः</u> (१) दफा ३ वा दफा ४ वा दफा ५ अन्तर्गत कुनै खबर वा विवरण दिनु पर्ने कर्तव्य भएका कुनै व्यक्तिले देहायको कसूर गरेमा निजलाई त्यस्तो प्रत्येक कसूरको निमित्त रू २००। दुईसयसम्म जरिवाना वा दुई महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछः–

क) जानी जानी त्यस्तो खबर वा विवरण तोकिएको म्यादभित्र नदिएमा वा दिन इन्कार गरेमा, वा

ख) जानी जानी कुनै झुठ्ठा खबर वा विवरण दिएमा वा दिलाएमा,

तर यस उपदफा अन्तर्गत सजाय हुने कसूर कुनै कम्पनी वा संगठीत संस्थाले गरेकोमा सो कसूर भएको कुरा आफुलाई थाहा थिएन वा सो कसूर रोक्न आफूले सकभर उचित प्रयत्न गरेको थियो भन्ने कुरा प्रमाणित गर्न सकेमा बाहेक सो कम्पनी वा संस्थाको प्रत्येक महानिर्देशक, मेनेजर, सेक्रेटरी वा अरू अधिकृत वा प्रतिनिधिलाई रू ३००। तीनसयसम्म जरिवाना वा तीन महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिले महिनिर्देशक वा निजद्वारा दफा ६ अन्तर्गत अधिकार प्राप्त कुनै अधिकृतलाई सो दफाको खण्ड (क) अन्तर्गत कुनै घर जग्गामा प्रवेश गर्ने अधिकारको प्रयोगमा बाधा पुर्याएमा वा सो दफाको खण्ड (ख) अन्तर्गत पेश गर्न दिइएको कुनै लिखत वा चीज जानी जानी पेश गर्न इन्कार गरेमा वा सो दफाको खण्ड (ग) अन्तर्गत सोधिएको कुनै प्रश्नको उत्तर दिन इन्कार गरेमा वा जानी जानी झुठ्ठा उत्तर दिएमा निजलाई रू १००। एकसयसम्म जरिवाना वा एक महीनासम्म कैदा वा दुवै सजाय हुनेछ ।

२(क) दफा ७(क) बमोजिम स्वीकृति प्राप्त गरी तथ्यांक संकलन गर्नु पर्नेमा स्वीकृति प्राप्त नगरी वा स्वीकृति प्रदान गर्दा तोकिएको प्रणाली वा शर्त विपरीत हुने गरी तथ्यांक संकलन गरेमा वा दफा ७(ख) बमोजिम कुनै तथ्यांकलाई प्रयोगमा ल्याउनु वा प्रकाशित गर्नु अघि प्रमाणित गराउनु पर्नेमा सो नगराई प्रयोगमा ल्याउने व्यक्ति वा संस्था र प्रकाशन गर्ने व्यक्तिलाई त्यस्तो प्रत्येक कसूर वापत पाँचहजार रूपैयासम्म जरिवाना हुनेछ ।

तर यस उपदफा अन्तर्गत सजाय हुने कसूर कुनै संगठित संस्थाबाट भएकोमा त्यस्तो कसूर आफ्नो जानकारी बेगर भएको हो भन्ने कुरा प्रमाणित गर्न सकेमा बाहेक

त्यस्तो कसूर वापतको सजाय सम्बन्धित संस्थाको महाप्रबन्धक वा प्रबन्धक वा प्रमुखलाई हुनेछ ।

(३) महाप्रबन्धक वा विभागको अधिकृत वा कुनै अधिकार प्राप्त अधिकृतले देहायको कसूर गरेमा निजालाई त्यस्तो प्रत्येक कसूरको निमित्त रू २००। दुईसयसम्म जरिवाना वा २ महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछः–

क) दफा ८ उल्लंघन गरी कुनै खबर वा विवरण वा त्यसको कुनै अंश प्रकाश गरेमा, वा

ख) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियम अन्तर्गत दिइएको आदेश पालन नगरेमा वा पालन गर्न इन्कार गरेमा वा आदेश पालन गर्दा उचित सावधानी वा तत्परता नदेखाएमा, वा

ग) आफ्नो जग्गामा रहेका तथ्यांक सम्बन्धी रेकर्ड लापरवाहीले वा जानी जानी नष्ट गरेमा वा अन्य किसिमबाट त्यसमा नोक्सानी पुर्याएमा वा गलत गलत नतिजा निस्कने गरी कुनै खबर कीर्ते गरेमा वा अन्य तरीकाबाट प्रयोग गरेमा वा त्यस्तो रेकर्ड आफ्नो व्यक्तिगत लाभ वा अनधिकृत कामको लागि प्रयोग गरेमा ।

(४) दफा ८ उल्लंघन गरी कुनै व्यक्तिले कुनै अधिकार प्राप्त अधिकृत वा विभागको अधिकृतबाट कुनै खबर वा विवरण प्राप्त गरेमा निजलाई रू २००। दुईसयसम्म जरिवाना वा २ महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।

तर त्यसरी प्राप्त गरेको खबर वा विवरण प्रकाशित समेत गरेमा निजालई रू ५००। पाँचसयसम्म जरिवाना वा ५ महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।

(५) कुनै व्यक्तिले जनतालाई यो ऐन अन्तर्गत दिइएको कुनै आदेशको पालन नगर्नु भनी वा अधिकार पाएको कुनै अधिकृतद्वारा कानून बमोजिम मागिएको कुनै खबर वा विवरण वा सोधिएको कुनै प्रश्नको उत्तर नदिनु भनी प्रचार गरेमा निजलाई रू ५००। पाँचसयसम्म जरिवाना वा पाँच महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।

१०. <u>मुद्दा हेर्ने अधिकार र पुनरावेदनः</u> (१) यस ऐन अन्तर्गत देहायको कसूरको सम्बन्धमा कारवाही र सजाय गर्ने अधिकार देहायको अधिकारी वा अदालतलाई हुनेछः–

क) दफा ९ को उपदफा (१),(२), र (५) को कसूर सम्बन्धमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी,

ख) दफा ९ को उपदफा (२क) को कसूरको सम्बन्धमा महानिर्देशक, र

ग) दफा ९ को उपदफा (३) र (४) को कसूरको सम्बन्धमा जिल्ला अदालत ।

(२) राजपत्रांकित अधिकृतको सम्बन्धमा नेपाल सरकारको अनुमति र केन्द्रीय तथ्यांक विभागका कर्मचारीको सम्बन्धमा महानिर्देशकको अनुमति नभई यो ऐन अन्तर्गत सजाय हुने कुनै कसूरको सम्बन्धमा कुनै उजूर लाग्ने छैन ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम प्रमुख जिल्ला अधिकारी वा महानिर्देशकले गरेके निर्णय उपर पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन लाग्नेछ ।

१०.क) अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्नेः दफा १० को उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम महानिर्देशकलाई भएको अधिकार नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी कुनै अधिकृतले प्रयोग गर्न पाउने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

११. नेपाल सरकार वादी हुनेः यस ऐन अन्तर्गत मुद्दामा नेपाल सरकार वादी हुनेछ ।

१२. आदेशमा प्रश्न उठ्न नसक्नेः यो ऐनद्वारा प्रदत्त अधिकारको प्रयोग गरी दिइएको कुनै आदेशका सम्बन्धमा कुनै अदालतमा प्रश्न उठ्न सक्ने छैन ।

१३. नियम बनाउने अधिकारः यो ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न नेपाल सरकारले नियम बनाउन सक्छ ।

१४. खारेजीः जनगणना ऐन, २०१३ खारेज गरिएको छ ।

<u>अनुसूची ५</u>

सन्दर्भ सामग्री

१. राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ संक्षिप्त नतिजा, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग थापाथली, काठमाण्डौं ।

२. जिल्ला वस्तुगत विवरण २०७०, तथ्यांक कार्यालय, बाजुरा ।

३. National Population and Housing Census 2011 (National Report) Central Bureau of Statistics (Kathmandu, Nepal)

४. National Population and Housing Census 2011 (Village Development Committee/Municipality), Central Bureau of Statistics (Kathmandu, Nepal)

५. National Sample Census of Agriculture 2011, District Report, Central Bureau of Statistics (Kathmandu, Nepal)

६. Statistical year book, Central Bureau of Statistics (Kathmandu, Nepal)

७. Population Monographs of Nepal 2014, Central Bureau of Statistics (Kathmandu, Nepal)

८. स्थानिय निकाय पुनर्संरचना आयोगको प्रतिवेदन २०७३ ।

९. जिल्लास्थित विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूका अभिलेखहरू ।

१०. URL: www.cbs.gov.np, www.undp.org.np, www.election.gov.np